

MOLEN *Wereld*

Herinneringen aan
Adriaan de Regt

Nog toekomst voor
De Korenaar in
Ooltgensplaat?

Jaarvergadering van
De Hollandsche Molen

COLOFON

Redactie & administratie:

Moerdijkstraat 39 2751 BE Moerkapelle,
Tel./fax: +31 (0)79-5931303
E-mail adres: jsbakker@molenwereld.nl

Verschijsning:

elf maal per jaar, als regel op de eerste woensdag van de maand. Gedurende de maanden juli en augustus verschijnt één gecombineerd nummer

Uitgave:

De 'Molenwereld' is een uitgave van de Stichting Molenwereld
Benedenrijweg 521 2987 VA Ridderkerk
Tel.: 0180-411018

Uitgever:

chr. S.J. Veerman
Neptunushof 28 2931 XS Krimpen a/d Lek
Tel.: 0180-524509
E-mail adres: sjv@xs4all.nl

Redactie:

chr. J.S. Bakker
Moerdijkstraat 37 2751 BE Moerkapelle,
Tel./fax 079-5931303
E-mail adres: jsbakker@molenwereld.nl

chr. B.H.J. Mols

Provincialeweg Zuid 42, 4286 LM Almkerk,
Tel.: 06-50283248
E-mail adres: bart68@planet.nl

Advertenties:

J. Ottevanger
Molenviergang 2 2761 BK Zevenhuizen
Tel.: 0180-638180 / Fax: 0180-638179
E-mail adres: johan@bovenmolen.nl

Abonnementen:

Tel.: +31 (079)-5931303 (na 18.00 uur) / Fax: +31 (079)-5931303
Nederland (€ 47,50) per jaar (incl. 6% BTW)

Overige landen Europa (€ 65,-)
Andere landen prijs op aanvraag

De abonnementsprijs dient bij vooruitbetaling te worden voldaan.

Abonnementen kunnen op ieder gewenst moment ingaan en worden automatisch verlengd tenzij een abonnement uiterlijk 1 december van het lopende abonnementsjaar schriftelijk wordt opgezegd

De in het lopende abonnementsjaar (van januari t/m december) reeds verschenen nummers worden na ontvangst van het abonnementsgeld direct toegezonden, indien nog voorradig

**Prijs losse nummers: in Nederland € 6,-;
overig Europa € 7,- (exclusief porto)**

Donateurs van de Stichting Molenwereld ontvangen het blad gratis bij een minimum-donatie van € 62,50
Op schenkingen en legaten aan de Stichting Molenwereld is artikel 24 lid 4 van de Successiewet van toepassing

Bankrelatie:

Voor Nederland: Postbank 4506935 / Rabobank 3750.30.867
Voor België: Postcheque 000-1746998-28

Kopij:

Zenden aan de redactie van de Molenwereld,
Moerdijkstraat 39, 2751 BE Moerkapelle

Lay-out en Druk:

Vis Offset, Alphen aan den Rijn

ISSN 1387-2974

© COPYRIGHT 2006 Stichting Molenwereld Moerkapelle
Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Inhoud

pagina

Molens Actueel	159
NVVM-molenmakers actief	170
Grensmolens	171
Herinneringen aan Adriaan de Regt <i>Alex van der Perk</i>	172
Nog toekomst voor De Korenaar in Ooltgensplaat? <i>J.S. Bakker</i>	178
Jaarvergadering van De Hollandsche Molen <i>J.S. Bakker</i>	183
Zoeker	187
Uit 't kijkgat	190

Redactioneel

Eind vorig jaar, begin dit jaar besteedden we in een serie van vier artikelen grondig aandacht aan de korenmolens van De Regt in Nieuw-Lekkerland, een in allerlei opzichten bijzondere molen. Deze artikelen waren sterk technisch getint. Nu is het zo dat molens nooit op zich zelf staan. Erachter staat een mens, een bedrijf. Vooral dat laatste is misschien wel een van de meest verzwegen aspecten van het molenaarsleven. De artikelen over de molen van De Regt deden molenmaker Alex van der Perk uit Groot-Ammers naar de pen of liever naar de pc grijpen. Dit resulteerde in een schitterende sfeertekening van een klein molenaarsbedrijf op zijn laatste benen, gerelateerd aan een bijzondere molenaar: Adriaan de Regt. Het is jaarlijks weerkerend: een verslag van de jaarvergadering van de Vereniging De Hollandsche Molen. De vereniging werpt zich nu al weer 83 jaar op als hoedster van het molenerfgoed. Een verslag van deze vergadering waarin als het ware het molenbehoud zich weer weerspiegelt mag dan ook niet ontbreken met als bijzonder hoogtepunt de kennismaking met Prins Friso als beschermheer. Het behoud van molenrompen en stompen geeft nog steeds stof tot spreken en schrijven. In dit nummer verschijnt de 120^e aflevering in de serie 'Van rompen en stompen', waarmee twintig jaar geleden, in 1986, in *De Molenaar* werd begonnen. De meeste stemmen niet tot vreugde en de 120^e aflevering, over de korenmolens van Ooltgensplaat is daar geen uitzondering op met een trieste mix van stilstand, verval en gemiste kansen. Zo langzamerhand lijkt de situatie uitzichtloos, maar 'zo lang er een romp is, is er nog hoop' om met oud *Molenaar*-medewerker Van Lambalgen te zeggen. En Baliekluiser krijgt het aan de stok met de wethouder en met zijn vrouw.

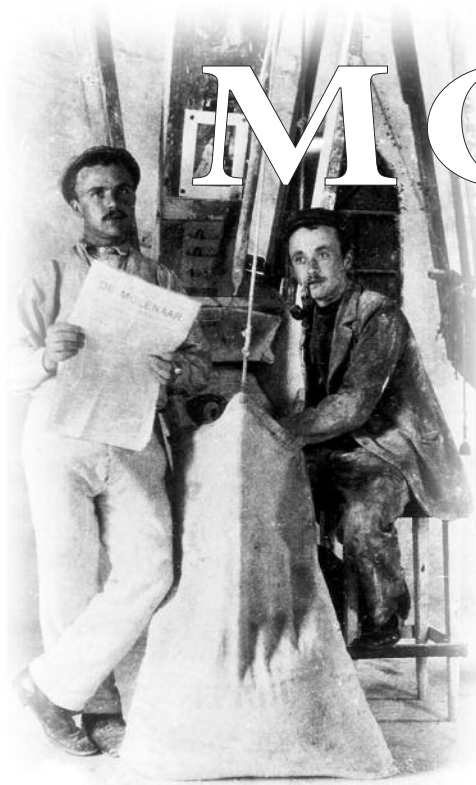
JSB

Afsluitdatum van de kopij voor het juninummer van *Molenwereld*:
12 mei 2006.

Bij de omslag voorzijde: Prins Friso reikt het diploma vrijwillig molenaar uit aan de heer Altemüller, die op 11 mei 2005 met goed gevolg examen deed op de molen Martinus in Beugen en daarmee de oudste van de geslaagden werd (foto Harmannus Noot).

Bij de omslag achterzijde: Voorjaarsstemming rond de Bovenrijster Molen bij Ten Boer. De molen werd oorspronkelijk in Bovenrijge bij Garmerwolde gebouwd in 1903 met de onderdelen van een gesloopte watermolen door ene Van Dijk, een landbouwer. De uit liefhebberij gebouwde molen kwam naast de kapschuur van zijn boerderij te staan en werd uitgerust met een koppel stenen, een zaagraam, een lintzaag en een houtdraaibank. Zelfs was er nog een vijzel voor het water rond de boerderij! De vlucht was 10,5 m. Op 26 september 1976 zakte de zwaar in verval geraakte molen in. De vereniging Vrienden van de Groninger Molen kocht de restanten en liet de molen in 1985 herbouwen aan het Damsterdiep in Ten Boer, niet ver van de romp van De Witte Meuln die nu wordt gerestaureerd. In details kijkt de molen af van de situatie in Bovenrijge. Bovendien zullen er weinig zaagmolens met een vlucht van tien meter en een balkengat zijn geweest (Foto H. Noot, 29 mei 2004).

MOLENS ACTUEEL

Informatie voor deze rubriek:
Redactie Molenwereld, p/a B.H.J. Mols, Provincialeweg Zuid 42,
4286 LM Almkerk.
Tel.: 06-50283248
E-mail: bart68@planet.nl

eigen watervoorziening die begint met blussen, voordat de brandweer gearriveerd is.

Avondexcursies Gild Fryske Mounders 2006

Voor het derde achtereenvolgende jaar houdt het Gild Fryske Mounders weer een tweetal avondexcursies. Op deze avonden zijn door de inzet van de desbetreffende vrijwillige molenaars twee redelijk dicht bij elkaar gelegen molens speciaal voor collega-molenaars, -molenliefhebbers en hun aanhang geopend. De eerste avond vindt plaats op 30 mei 2006; van 19.30 uur tot 21.30 uur zijn de Ypeymole te Ryptsjerk en de Hempenserpoldermolen Wergea (beide poldermolens nabij Leeuwarden) geopend. Op de tweede avond op 13 juni 2006 openen de volgende korenmolens in het zuiden van de provincie van 19.30 uur tot 21.30 uur hun deuren: Welgelegen te Heerenveen en Windlust te Wolvega. De gastgevende vrijwillige molenaars en het GFM nodigen u van harte uit! Meer informatie:

www.molenaarworden.nl F. Terpstra.

Arbo-veiligheidcertificaat voor gemeente Haren

Tijdens de vergadering van het Gilde van Vrijwillige Molenaars afdeling Groningen op 8 april 2006 is een certificaat van Arbo veiligheid uitgereikt aan de gemeente Haren. Dit is de eerste keer dat dit na een herkeuring is gebeurd. Het certificaat heeft betrekking op de onlangs afgeronde restauratie van De Korenschoof te Noordlaren (*Molenwereld* 2005-12-377). De molen is tijdens deze restauratie voorzien van een nieuw brandblussysteem in de vorm van een zogenaamde A-installatie. Dit is een sprinklerinstallatie met een

Twintig Friese poldermolens als noodbemaling Wetterskip Fryslân

Het Wetterskip Fryslân en Stichting De Fryske Mole hebben op 24 maart 2006 in de Babuurster Molen een overeenkomst ondertekend over de inzet van 22 traditionele poldermolens bij de bestrijding van extreme wateroverlast. Het waterschap verwacht dat in de toekomst meer korte maar zeer intensieve regenval zal plaatsvinden op willekeurige plaatsen in het werkgebied. Bij het wegpompen daarvan krijgen de monumentale molens nu een functie. Hiervoor betaalt Wetterskip Fryslân aan de stichting een vergoeding. Wetterskip Fryslân gaat er van uit dat de molens onder normale omstandigheden niet nodig zijn, immers het huidige stelsel van bemaling is daar op ingericht. Voor extreme gevallen heeft het al de beschikking over acht mobiele waterpompen die overal in de provincie kunnen worden ingezet. De stichting reageerde destijds positief op het plan om te onderzoeken of bij calamiteiten hun molens dienst konden doen. Uiteindelijk bleek dat twintig molens geschikt zijn om als hulpbemaling dienst te doen (*Molenwereld* 2006-3-79/80). Een belangrijke voorwaarde is dat de molen over een goed onderhouden aan- en afvoertracé van water beschikt en in verbinding staat met de Friese boezem. Voor een aantal molens gaat Wetterskip Fryslân hiervoor aanpassingen uitvoeren. Van de molenaars van de betrokken molens wordt gevraagd dat zij binnen enkele uren na de oproep, tegen een vergoeding, de molen in beweging kunnen zetten. Het waterschap overlegt nog met andere eigenaren van oude molens en men verwacht dat uiteindelijk een dertigtal molens onder contract bij het waterschap kunnen komen.

De twintig molens zijn:

Plaats	Naam molen
Stiens	Steenhuistermolen
Finkum	Balkensternmolen
H'beintum	Hegebeintemermolen
Wanswerd	Victor
Hallum	Genezareth Kloostermolen
Burdaard	De Olifant
Jislum	De Volharding
Holwerd	Miedumermolen
Wijs	Wijnsermolen
Lekkuum	Bullepolder

De Babuurstermolen bij Tjerkwerd waar de overeenkomst tussen het Wetterskip Fryslân de Stichting De Fryske Mole werd gesloten (foto H. Noot).

Ondertekening van de overeenkomst tussen Wetterskip Fryslân en Stichting de Fryske Mole (v.l.n.r. P. Kooistra (secr. Fryske Mole), ir. L.J. Zwierstra (voorz. Fryske Mole) en mevrouw ing. A.A. Rispens (lid dagelijks bestuur Wetterskip) (foto: M. van Dijk, 24 maart 2006).

Goutum	Kramer (spinnekop)
Kimswerd	De Eendracht
Witmarsum	Pankoekestermolen
Burgwerd	De Hiemert (spinnekop)
Lollum	Meerswal
Bolsward	De Klaver (spinnekop)
Tjerkwerd	De Babuurstermolen
Edens	Edensermolen
Hartwerd	Oegekloostermolen (spinnekop)
Sneek	Himmolen
Goëngahuizen	Heechhiem (spinnekop)

Bovenstaande molens van de Stichting de Fryske Mole zijn nu reeds bedrijfsvaardig en zullen, als de nood aan de man komt, als hulpbemaling worden in gezet. **Wetterskip Fryslân.**

Tigelaar de in feesttooi uitgedoste molen laten draaien. Verder zijn er de hele dag diverse activiteiten, waaronder de vertoning van een film over de restauratie. Om 18 uur zal de nieuwe wethouder van monumentenbeleid van de gemeente Emmen de officiële openingshandeling verrichten, daarbij geassisteerd door de oudste nog in leven zijnde molenaar van de familie Omvlee. (Deze familie was van 1919 tot 2001 eigenaar van de molen). Het molenfeest wordt georganiseerd in samenwerking met de manifestatie Oranjekanaal Cultureel Kanaal van Drenthe 2006. Uiteraard zijn molenvrienden, donateurs en andere belangstellenden van harte welkom. Meer nieuws kunt u vinden op de website www.zuidbarge.nl/molenzeldenrust Stichting Molen Zeldenrust.

Herbouw windmotor te Goïngarijp

Om aan vroegere tijden te herinneren wil Goïngarijp aan de rand van het dorp een Amerikaanse windmotor herbouwen; bij het dorp stonden in het verleden vijf 'Amerikanen'. Men krijgt hiertoe de beschikking over het in slechte staat verkeerde exemplaar dat momenteel nog in natuurgebied Röttige Meente nabij Wolvega 'staat'. Leerlingen van de ROC Friese Poort te Drachten zullen de molen opknappen en de gemeente Skarsterlân draagt 3.500 euro bij in de naar schatting 20.000 euro kostende herbouw.

Feest ter afsluiting van restauratie Zeldenrust te Zuidbarge

Op 10 juni gaat het bestuur van Stichting Molen Zeldenrust de eind 2003 gestarte restauratie (*Molenwereld* 2003-11-305) van haar molen op feestelijke wijze afsluiten. Vanaf tien uur 's-morgens zal Jannes

Overijsselse PIP-plannen in stijl ingediend

De Westermolen te Dalfsen was op 3 april het vertrekpunt voor zes oldtimers met molenvrienden uit Overijssel. De reis ging naar Zeist, waar men in Slot Zeist Periodieke Instandhoudings Plannen (PIP) aan de Rijksdienst voor de Monumentenzorg aanbood. Vanaf 1 april 2006 is de indieningstermijn geopend voor de dit jaar ingevoerde BRIM-regeling. Namens de Stichting De Overijssel Molen overhandigde E. Ekker de PIP-plannen voor een groot aantal Overijsselse molens aan Jan van der Voorde, waarnemend directeur van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg.

Verkoopconstructie complex Den Haller te Diepenheim bezegeld

In de week van 13 maart heeft wethouder B.M.J. Eshuis namens het gemeentebestuur van de gemeente Hof van Twente de Stichting Den Haller opgericht. Via een erfpachtregeling heeft de familie Den Elzen als uitbater en bewoner het restaurant bij Den Haller en het bijbehorende woonhuis in eigendom verkregen. Hiermee is het voortbestaan van de monumentale panden gewaarborgd. De watermolen, het restaurant en de twee woonhuizen vormen gezamenlijk een belangrijke historische locatie en zijn beschermde monumenten in de gemeente Hof van Twente. De stichting waarin gemeente en de erven van graaf Schimmelpenninck zitting hebben zullen met de verkoopopbrengsten zorg dragen voor toekomstige instandhouding van het gehele complex (*Molenwereld* 2006-2-41).

De molen van Omvlee in Zuidbarge tijdens de restauratie (foto H. Omvlee).

De molen van Hoonhorst na de sloop van de aangebouwde mengvoederfabriek van Fakkert in 2004.

Herstel Molen van Fakkert te Hoonhorst flinke stap dichterbij

In de op 27 februari 2006 door de gemeenteraad van Dalfsen goedgekeurde lijst met besteding van de Wavin-gelden komt naast de Molen van Massier te Nieuwleusen (*Molenwereld* 2006-4-120) ook de Molen van Fakkert te Hoonhorst voor. De Stichting De molen van Fakkert is enorm blij met het door de gemeente Dalfsen toegezegde bedrag van 250.000 euro. Er kunnen nu serieuze stappen gezet gaan worden en de stichting wil nog voor de zomervakantie met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg rond de tafel. Een van de voorwaarden is wel dat op korte termijn de subsidiabele kosten worden vastgesteld. Punt van zorg blijft wel het bij de plannen kunnen betrekken van het eveneens op de monumentenlijst geplaatste molenaarshuis. De aanwezigheid hiervan is een van de argumenten geweest voor de Rijksdienst voor de Monumentenzorg om de molen als beschermd monument aan te wijzen. Handhaving van het complex van molen, karakteristieke molenaarshuis in combinatie met een café en een oude bakkerijwoning is het ultieme einddoel voor de stichting.

Nieuwbouwproject van start nabij d'Olde Zwarver te Kampen

Het appartementencomplex en de 35 woningen komen uiteindelijk toch nabij d'Olde Zwarver te Kampen. Ondanks verwoede pogingen in december 2004 (*Mo-*

lenwereld 2005-1-6/7) heeft aanpassing van de plannen uiteindelijk toch nog ruim een jaar op zich laten wachten. Begin april is het nieuwe bestemmingsplan in de gemeenteraad besproken en de projectontwikkelaar kan na de goedkeuring aan de slag. Over de hoogte van het appartementencomplex is overleg gevoerd met de Vereniging de Hollandsche Molen wat uiteindelijk tot een aanvaardbaar compromis heeft geleid. Bijna zeven jaar nadat het toen nog 'Rivierstaete' genaamde plan ontwikkeld werd kan binnenkort het project 'Molenzicht' van start. Hopelijk blijft de naam van het complex ook de molen eer aan doen. Anders komt de molenbiotoop, de reden waarom de molen in 1952 juist naar de huidige locatie werd verplaatst opnieuw in gevaar.

Definitieve overdracht De Koe en uitstel toezegging financiën

Op 31 maart 2006 werden de molenromp en de ondergrond van De Koe te Ermelo ten overstaan van notaris mr. W. Doorn door de gemeente Ermelo officieel overgedragen aan Molenstichting De Koe, nadat van de overdracht al in het voorjaar ter kennis was gegeven (*Molenwereld* 2006-2-48). De overdracht voor de prijs van 1 euro werd vanuit de gemeente ondertekend door wethouder E. Bilder en vanuit de stichting door N. Poolen (voorzitter) en R. van der Beek (secretaris). Met de laatstelijk bekend gemaakte toezegging van 718.000 euro door de provincie (*Molenwereld* 2006-4-120) is ook de sponsorwerving weer meer intensief geworden. Ten aanzien van de provinciale toe-

zegging zal de stichting echter nog even geduld op moeten brengen. Provinciale Staten heeft in april namelijk bepaald om de definitieve verdeling van de provinciale gelden met twee maanden uit te stellen. Dit levert verder geen problemen op aangezien met de uitvoering van de werkzaamheden nog geen start is gemaakt. De gemeente Ermelo maakt zich overigens geen zorgen over dit uitstel en gaat ervan uit dat over twee maanden de middelen uit het Regionale Uitvoering Programma beschikbaar worden gesteld. Oorzaak voor het uitstel is dat Provinciale Staten vindt dat de gemeenteraden zelf te weinig bij het regioakkoord betrokken zijn en dat enkele gemeentes het voorstel nog moeten behandelen. Gedeputeerde Wijsman was teleurgesteld over de vertraging en vreest dat de gemeenten in tijdnood komen aangezien een voorwaarde is dat nog dit jaar met de plannen gestart moet worden.

Jaarverslag 2005 De Ster te Geesteren

Als gebruikelijk stelde molenaar J. Overman van De Ster te Geesteren weer een jaarverslag over 2005 op, waarin de activiteiten van de molen zijn opgenomen. Uit het op rijm gestelde jaarverslag blijkt dat molen De Ster in 2005 op 67 dagen voor het publiek geopend geweest, waarvan 50 zaterdagen. Er passeerden ruim 1.400 bezoekers de toegangsdeuren van de molen en het totale aantal omwentelingen is op 114.600 uitgekomen. Naar aanleiding van het feit dat de molen sinds 1 januari 2005 in de gemeente

Restauratie van de muren van de Mallumse Molen bij Eibergen, uitgevoerd door Bouwbedrijf Hoffman uit Beltrum (foto Walter Vaags).

Berkelland staat is op 7 mei een foto-expositie ingericht over de zeven molens van deze gemeente. Op deze dag ontving J. Overman uit handen van waarnemend burgemeester Evenhuis-Meppeling een Koninklijke onderscheiding. In 2005 werd op de molen een toelatingsexamen voor het landelijke examen vrijwillig molenaar afgelegd, waarbij 3 van de 5 cursisten slaagden.

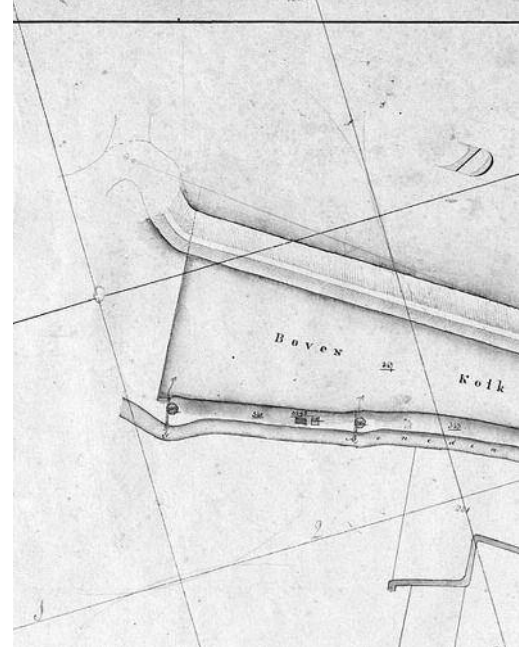
Qua onderhoud zijn in 2005 de stelling-schoren geschilderd en zijn de stelling-planken geteerd. Verder het gebruikelijke kleine onderhoud, zoals het controleren van kammen en wiggen en het smeren van lagers. Op 16 juni 2005 werd de molen door de Monumentenwacht bezocht in het kader van de risico-inventarisatie. Aan de uitkomsten van het onderzoek zal in 2006 gevolg worden gegeven.

Biotoopverbeteringen Nooit Gedacht te Warnsveld

In 2004 zijn door de vrijwillig molenaars van molen Nooit Gedacht aktes ondernomen om een groot aantal bomen rondom de molen, die de vrije windvang belemmerden, in kaart te brengen. Vervolgens is in samenspraak met twee lokale actiegroepen (Waardevol Warnsveld en de Bomenstichting Zutphen) een plan voor het kappen en herplanten van bomen opgesteld (*Molenwereld* 2005-3-79). De gemeente Zutphen heeft dit initiatief overgenomen en de adviezen overgenomen in een besluit tot uitvoering over te gaan. Dit plan bestond uit het kappen van 72 bomen en het herplanten van 111 bomen/struiken die niet hoger

De situatie met de Molenkolk in Kolhorn volgens een kadastrale kaart van omstreeks 1830. De benedenkolk voert het water van de Schagerkogge door het dorp langs de Zuiderzee in westelijke richting waar drie, in 1738 gebouwde, strijkmolens het water uitmaalden op een bovenkolk, nu een deel van het Kanaal Schagen-Kolhorn. In 1927 werd een elektrisch gemaal gebouwd waarna de molens in de jaren 1936 - 1939 werden gesloopt.

worden dan maximaal acht meter, zodat de vrije windvang ook voor de toekomst gewaarborgd zou blijven. Voor de herplant worden dan ook hoofdzakelijk oude appelrassen en mispels gebruikt, zodat rondom de molen een soort van (historisch verantwoorde) boomgaard ontstaat. Afsproken werd om dit hele plan in drie jaar tijd uit te voeren, zodat de ingreep voor de omgeving niet al te groot zou zijn. Inmiddels zijn de eerste en tweede fase van het plan afgerond en zijn 55 bomen (in een straal van 50 meter) aan hoofdzakelijk de zuid- en westkant van de molen gekapt en is de gemeente momenteel druk bezig met het planten van de fruitbomen. De laatste fase, het kappen van 17 bomen aan de zuid-oost kant van de molen op 50 B 250 meter, zal ook dit jaar nog door de gemeente worden afgerond. Het zicht op deze honderd jaar oude molen is hierdoor weer voor een groot deel hersteld en kunnen de vrijwilligers zonder hinder de molen weer lustig laten draaien! **Nico van den Broek.**

Paltrok molen De Otter geen onroerend goed?

De problematiek rond houtzaagmolen De Otter mag inmiddels bekend worden verondersteld (*Molenwereld* 2005-6-191/2005-7-241/2006-2-42/43). Samen met de timmerwerkplaats De Juffer zou De Otter in het Industrieel Erfgoedpark De Hoop te Uitgeest tot een van de pronkstukken kunnen behoren, maar voorlopig blijft de molen veroordeeld tot de huidige plek. De zaak is op 6 april behandeld in de meervoudige kamer van de rechtbank te Amsterdam. De rechtbank heeft zich de (opmerkelijke) vraag gesteld of de houtzaagmolen roerend goed (?) zou kunnen zijn. Wanneer dit zo zou zijn dan zou er niet eens een vergunning nodig zijn en zou de molen zonder meer verplaatst kunnen worden. Eind mei doet de rechtbank een definitieve uitspraak in deze al lang lopende zaak.

Locatie nieuwbouwmolen Kolhorn ter discussie

De Schager aannemer De Leeuw is op diverse fronten bezig met plannen om een nieuwe molen te mogen bouwen (*Molenwereld* 2005-12-380/381 / 2006-4-122/123). Dat dergelijke initiatieven niet door een ieder in dank worden aanvaard, ondervindt de aannemer ten aanzien van de plannen met betrekking tot de bouw van de 'meekrapmolen' te Kolhorn. De gemeente heeft zich niet afwijzend opgesteld over de locatie Molenkolk maar de Stichting Oud Kolhorn vindt de locatie uit historisch oogpunt onjuist, aangezien ter plaatse nimmer een industriemolen heeft gestaan. De stichting stelt vervolgens dat de molen beter tot zijn recht zou komen op een plek aan de Westfriesedijk, aangezien daar in het verleden wel een industriemolen in de buurt heeft gestaan (ware het niet dat een meekrapmolen doorgaans een rosmolen was). Maar het is uiteindelijk niet de stichting die de plaats van de molen bepaalt maar De Leeuw. De goedkeuring is uiteraard voorbehouden aan de gemeente.

De Otter in de verdrukking (foto jsb, 31 januari 2006).

Verplaatsing en restauratie De Hoop in 't Zand in voorbereiding

Het op de rijksmonumentenlijst geplaatste restant van korenmolen De Hoop in 't Zand (*Molenwereld* 2004-2-78) zal worden verplaatst en een nieuwe functie krijgen. De goed geconserveerde maar als incompleet aangemerkte molen bevindt zich ingebouwd op het bedrijfsterrein van eigenaar Zeeman Diervoeder BV. Het college van de gemeente Zijpe is akkoord gegaan met het verzoek om de molen een nieuwe plaats te geven. Het ingediende plan voorziet erin om de molen na verplaatsing in te richten als museum op een locatie ten westen van de uitrit N9 naar 't Zand. Voorwaarde van de eigenaar is dat de molen behouden blijft voor 't Zand. Nu de gemeente zich positief uitgesproken heeft op 19 april de commissie grondgebiedzaken zich over het

plan gebogen en wanneer alles naar verwachting verloopt, kunnen kort daarna vergunningen aangevraagd worden.

Maalmarathon Kyck over den Dyck te Dordrecht

Het is dit jaar vijf jaar geleden dat op 30 maart 2001 de molen Kyck over den Dyck, de laatst overgebleven molen van Dordrecht, nieuw leven is ingeblazen. Om dit feit te vieren zullen de molenaars op vrijdag 12 mei 2006 24 uur achter elkaar draaien/malen zodat de molen in zijn volle glorie te bewonderen is. Na de officiële receptie wordt om 22.00 uur de nachtfilm *Moulin Rouge* vertoond. Op zaterdag 13 mei zullen diverse kinderactiviteiten rond de molen plaatsvinden, zoals schmincken, kleuren, bouwplaten maken en broodjes bakken. Zaterdagmiddag

worden bakdemonstraties gegeven en aan het einde van de dag wordt de maalmarathon afgesloten. Alle activiteiten zijn gratis toegankelijk.

Molens gemeente Rijnwoude naar stichting

Naar alle waarschijnlijkheid neemt Stichting Molen de Haas zowel de Rijnenburgmolen in Hazerswoude-Rijndijk als Nieuw Leven in Hazerswoude-Dorp in eigendom over van de gemeente Rijnwoude. Begin dit jaar was er sprake van een op te richten stichting in verband met de aankondiging van de gemeente de molens af te willen stoten (*Molenwereld* 2006-3-87/88). De gemeente wil van de molens af om kosten te besparen. Het zou bovendien voor een stichting als eigenaar gemakkelijker zijn meer fondsen voor onderhoud te aan te boren dan wanneer de molen in bezit van de gemeente zou blijven. Voorzitter van de stichting G. Schaap heeft aangegeven dat er nog wel wat zaken geregeld moeten worden alvorens de overdracht gerealiseerd kan worden. Eind maart heeft hij namens de stichting een gesprek gehad met wethouder Uljee van de gemeente.

Bijzondere expositie De Salamander te Leidschendam

Houtzaagmolen De Salamander te Leidschendam staat nu 15 jaar op zijn huidige nieuwe plaats. Het is 10 jaar geleden dat Prins Claus de molen opnieuw in gebruik heeft gesteld. Dit is de directe aanleiding geweest om in samenwerking met Vereniging De Hollandsche Molen een tentoonstelling samen te stellen over Prins Claus. Prins Claus, bij leven beschermheer van

Molen De Hoop in 't Zand omstreeks 1910. De molen zou omstreeks 1860 zijn gebouwd en overgeplaatst zijn vanuit de regio Amsterdam-Zaanstreek. Sinds 1913 is de molen eigendom van de familie Zeeman die hem in 1940 liet onttakelen. Dankzij de goede zorgen van de familie Zeeman voor de romp zit er toch nog weer een nieuw leven in (foto coll. G. Keunen).

Ontvangst van Prins Claus bij de ingebruikstelling van De Salamander op 5 juni 1996 (foto jsb).

De Veendermolen bij de ingebruikstelling na restauratie op 23 juni 2001 (foto jsb).

De Hollandsche Molen, heeft in die hoedanigheid met veel plezier vele molenopeningen verricht. Zijn interesse in molens ging erg ver, getuige de vele vragen die hij stelde op molengebied. De foto-tenntoonstelling van de vele molenopeningen wordt op 9 juni 2006 geopend door de Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland J. Franssen. De tentoonstelling in De Salamander is voor alle molenliefhebbers te bezichtigen vanaf 14 juni tot en met 28 oktober, elke woensdag en zaterdag van 10 tot 16 uur. Tijdens de officiële opening zal ook een zaagdemonstratie worden gegeven door molenaars De Graaf, Brok en Van Holsteyn. **Stichting De Salamander/G. de Graaf.**

Molen Zemelpolder geen rijksmonument door ambtelijke misser

Op 2 augustus 2005 besloot de gemeente Lisse een bezwaar in te dienen tegen de afvoering van de molen van de Zemelpolder van de rijksmonumentenlijst. De na brand nagenoeg volledig verwoeste molen is nieuw herbouwd en bevat daardoor behalve de onderbouw geen oude elementen meer, reden waarom ook geen

subsidie voor de herbouw is verstrekt (*Molenwereld* 2005-9-269/270). Op 28 februari 2006 is door de Monumentencommissie van de gemeente het in te stellen beroep behandeld. Na indiening is echter gebleken dat door een ongelukkige samenloop van omstandigheden het beroepschrift een dag te laat is ingediend. De molen van de Zemelpolder is daardoor vrijwel kansloos om alsnog (opnieuw) als rijksmonument geïdentificeerd te worden, aangezien het ingediende beroepschrift waarschijnlijk niet meer in behandeling wordt genomen en het in 2005 genomen besluit van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg dus onomkeerbaar is.

Veendermolen pakt tijdelijk oude taak weer op

Het gemaal van de Veenderpolder onder Roelofarendsveen wordt vervangen door een groter. Vrijwillig molenaar Pieter den Haan deed voordat dit ging gebeuren het voorstel om af te zien van noodbemaling. Zijns inziens konden de kosten en moeite vermeden worden door de molen tijdelijk weer de hele bemaling op zich te laten nemen. Het Hoogheemraad-

schap van Rijnland ging hiermee akkoord, maar wel moest Den Haan toezeggen desnoods dag en nacht te malen. Hij slaagde erin dat te regelen. Als zijn aanwezigheid op kantoor onmisbaar was en de nood aan de man kwam zouden Jan Verhaar (van de Kager molen) en Ruud Bax (van de Hoogmadesche Molen) als vervanger optreden. Zo staat de Veendermolen er voor het eerst sinds 1967 toen hij werd afgedankt toch weer alleen voor om de polder droog te houden en is sinds 28 maart weer in vol bedrijf! Deze gang van zaken is in feite een heel groot compliment, zelfs in twee opzichten.

- Allereerst aan het adres van de Rijnlandse Molenstichting in de zorg voor haar molens en het reilen en zeilen van de organisatie. De dankzij de stichting nu in uitstekende staat verkerende molens blijken immers in de praktijk een waardevolle versterking van de bemalingscapaciteit te zijn.
- Ten tweede aan het adres van Den Haan en de andere Rijnlandse vrijwillige molenaars in het algemeen voor wat betreft het vertrouwen.

Als het gaat om het kwantitatieve waterbeheer dan is een waterschap immers uiterst secuur en men neemt als regel geen enkel risico (schadeclaims!). Om die reden weert men eigenlijk altijd andere partijen. Dat dit hier anders is valt alleen maar te verklaren door het in de loop der jaren zorgvuldig opgebouwde en blijkbaar verkregen vertrouwen. Als alles goed verloopt dan zal het ook zeker zijn uitstraling niet missen, hopelijk ook buiten Rijnland. **jsb.**

Thoolse molenrestauraties op gang

Na schuiven met de prioriteiten (*Molenwereld* 2005-9-271) voor restauraties van een aantal molens van de gemeente Tholen (Sint-Annaland, Sint-Philipsland en Scherpenisse) was het op 14 maart 2006 dan eindelijk zover: de restauratie van de standerdmolen te Sint-Annaland is van start gegaan. Op 20 maart zijn de roeden tijdelijk uitgenomen.

De Hoop te Sint-Philipsland, al in 2004 aan een noodzakelijke restauratie toe, verkreeg eind 2005 toch weer voorrang op De Korenbloem te Scherpenisse. De molen van Sint Philipsland zal nog in 2006 worden gerestaureerd. Bij de door Verbij uit Hoogmade uit te voeren circa 132.000 euro kostende restauratie worden onder andere kap, kruiwerk en gevlucht grondig onder handen genomen. De Korenbloem dreigt het kind van de rekening te worden. Dit accepteren een aantal fracties in de gemeenteraad van Tholen niet zonder slag of stoot en ze hebben het college opgeroepen met spoed een aanvraag in te dienen tot het verkrijgen van rijkssubsidie. Aangezien er sprake is van forse restauratieachterstand willen de fracties een beroep doen op de speciale voorziening voor achterstallige restaura-

ties (zie elders in deze rubriek). Om hier-voor in aanmerking te komen moeten de kosten tussen de 300.000 euro en 500.000 euro bedragen én zal de gemeente toch ook een deel van de lasten moeten dragen. Het subsidieplafond voor molens is echter vastgesteld op 2,9 miljoen euro en geldt het toepasselijke gezegde 'wie het eerst komt, die het eerst maakt'. Het college heeft aangegeven er alles aan te doen om bij een gunstige uitkomst de subsidieaanvraag met restauratieplan voor 1 september 2006 (de uiterlijke inleverdatum) bij het ministerie van OCW te hebben.

Handtekeningen voor behoud Zandwijkse Molen te Uppel

De gemeente Woudrichem besloot onlangs steun te verlenen aan het restauratieplan voor de Zandwijkse Molen te (Almkerk)- Uppel, maar voorlopig wordt dit vanwege geldgebrek niet uitgevoerd (*Molenwereld* 2006-4-125). De molen vormt samen met de (in gemeente Werkendam) gelegen Utwijkse Molen een mooi wipmolenduo, het molentype waar de streek eens zo rijk aan was. Mevrouw A. de Groot is als inwonster van Uppel een handtekeningactie gestart, aanzien ze het niet meer kon aanzien dat de molen al zolang stilstaat. De in Uppel verzamelde handtekeningen zijn eind maart aan burgemeester Petter te Woudrichem overhandigd. Mevrouw De Groot hoopt dat haar actie de Woudrichemse politiek in beweging kan zetten. Voorzitter

Met enig ceremonieel vertoon werd op 3 april 2006 de eerste BRIM-aanvraag ingevoerd (Korenmolen De Regt) door de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (foto: 3 april 2006).

Snoek van de Molenstichting Land van Heusden en Altena stelt het burgerinitiatief bijzonder op prijs en vult aan dat het tijd wordt dat de gemeente het belang van een snelle oplossing onder ogen ziet.

verzend kosten. Af te halen op de molen elke zaterdag tussen 10.00-17.00 uur of te bestellen via emailadres hj.berg-huis@hetnet.nl

Reconstructie zagerij Holten's Molen te Deurne gestart

Op donderdag 16 maart is de eerste fase van de reconstructie van de houtzagerij van Holten's Molen te Deurne in gang gezet. Daarmee is het startschot gegeven om de laatste van de oorspronkelijke drie functies (koren-, olie- en zaagmolen) in ere te herstellen. Op 20 maart is, na het gedeeltelijk afgraven van de molenbelt, begonnen met de fundering. De totale werkzaamheden zullen in de loop van 2006 worden afgerond. Tegen de molenbelt wordt een houten aanbouw geplaatst, waarin de houtzagerij wordt gehuisvest. Het zaagraam wordt aangedreven door de molen via een aandrijfas die vanuit de molen door de belt naar de aanbouw loopt. De werkzaamheden worden mede mogelijk gemaakt door bijdragen van de gemeente Deurne, SRE, nog meer fondsen en bijdragen van bedrijven. De reconstructie van de houtzagerij wordt als leerlingbouwplaatsproject uitgevoerd door Coopmans Lutters Bouwbedrijven en het grondwerk wordt verricht door Willem Verhees grondwerken uit Liesel.

Nieuwe Ansichtkaart

Er is een nieuwe Ansichtkaart uit van de Wilhelmina te Noorderhoogebrug (Groningen); de kaart kost 0,50 euro exclusief

Expositie Van molens en mensen

Volgend op de uitgave van het boek 'Van molens en mensen' in het kader van het 50-jarig jubileum van de Stichting Instandhouding Molens Alblasserwaard en Vijfheerenlanden wordt een gelijknamige expositie gehouden. Deze expositie staat in het teken van 50 jaar SIMAV en is ingericht in museum De Koperen Knop, Binnendams 6, 3373 AD Hardinxveld-Giessendam. De expositie is van 24 juni tot en met 23 september 2006 te zien tijdens de openingstijden van het museum op dinsdag tot en met vrijdag 13 - 17 uur, zaterdag 11 - 17 uur. Tevens kan dan ook het boek ter plaatse worden gekocht (*Molenwereld* 2006-3-88).

Indiening 70 PIP-plannen bij Monumentenzorg

Op 3 april 2006 heeft Adviesbureau Groen op de kop af 70 subsidieaanvragen in de vorm van Periodieke Instandhoudingsplannen bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg ingediend. De moleneigenaren namens wie de plannen ingediend zijn, zijn zeer divers: gemeenten, grote molenstichtingen zoals Stichting De Utrechtse molens en de Westfriese Molenstichting, maar ook particuliere moleneigenaren zoals M. van den Eijnden van de Dommelsche Watermolen in Dommelen en de familie Brassier van de molen te Biggerkerke. Bij de nieuwe BRIM subsidierege-

Een malende Zandwijkse Molen; alle goede bedoelingen ten spijt nog steeds toekomstmuziek (foto H. van Steenberg/A. Hoek).

Rijkssubsidie voor wegwerken restauratieachterstand

Opeenvolgende kabinetten hebben zich ten doel gesteld om in 2010 de restauratieachterstand bij rijksmonumenten te hebben teruggebracht tot 10%. Omdat de restauratieachterstand niet weggevoerd zal kunnen worden met instandhoudingsubsidie die op grond van het Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten (Brim) kan worden verstrekt, is in het Brim een specifieke basis gelegd voor het zoveel mogelijk wegwerken van die restauratieachterstand. Een aanvraag kan alleen worden gehonoreerd, indien voor het herstel van het monument aanmerkelijk meer nodig is dan het maximum subsidiabele bedrag. In dat geval mag er namelijk van worden uitgegaan dat er sprake is van restauratie en niet van instandhouding.

De regeling strekt ertoe om het bedrag dat voor het jaar 2006 voor restauratieachterstand beschikbaar is gekomen - 32,9 miljoen euro - te verdelen. Het uitgangspunt daarbij is dat per categorie monumenten gelijktijdig zal worden beslist. Gelet op het doel van de subsidie, is naast subsidie op basis van deze regeling, tevens 'reguliere' subsidie voor de instandhouding van het monument mogelijk. Om de restauratieachterstand zo evenwichtig mogelijk weg te werken wordt:

- per categorie een subsidieplafond vast-

De as van de molen van Heinkenszand in de werkplaats van de molenmaker. De as was in 1875 gegoten door De Prins van Oranje en droeg no. 979. Het zag er op dat moment niet naar uit dat zijn laatste dagen geteld waren (foto coll. L. Middelkoop).

De korenmolen Jantina Helling bij Aalden (foto H. Noot, 26 augustus 2000).

ling voor rijksmonumenten wordt geen verschil meer gemaakt tussen onderhoud en restauratie. Om voor subsidie in aanmerking te komen dient een eigenaar een periodiek instandhoudingsplan bij de Rijksdienst voor de Monumentenzorg in te dienen. In 2007 zullen molens, naast gemalen, kastelen en buitenplaatsen, voor het eerst van de regeling gebruik mogen maken. Het totaalbedrag aan werkzaamheden dat in de 70 PIP-plannen opgenomen is bedraagt ca 3,5 miljoen euro, waarvoor in totaal voor circa 1,9 miljoen euro subsidie wordt aangevraagd. Bij 9 molens is bovendien extra subsidie aangevraagd in het kader van artikel 43 van de BRIM regeling voor het wegwerken van restauratieachterstanden. Het betreft hier onder andere korenmolen De Regt in Nieuw Lekkerland, de stadskorenmolen De Valk in Leiden, maar ook de bijzondere watervlucht koren- en oliemolen De Kilsdonkse Molen te Heeswijk-Dinther. Hiermee is een totaalbedrag van 2,8 miljoen euro en een subsidie van 1,9 miljoen euro gemoed. Momenteel wordt nog gewerkt aan een veertigtal andere PIP-plannen. Adviesbureau P. Groen.

De Kasteelmolen in Baarlo (foto J.A. van Krimpen, 1980).

gesteld; voor molens en gemalen is dit 2.900.000 euro;

- een bovengrens vastgesteld om te voorkomen dat een klein aantal zeer omvangrijke restauraties een te groot beslag zal leggen op het budget van een categorie;
 - een ondergrens vastgesteld om alleen monumenten met een aanmerkelijke restauratieachterstand in aanmerking te laten komen en het aantal aanvragen te beperken;
 - een monument dat in een beschermd stads- of dorpsgezicht of op een beschermde buitenplaats ligt bij te weinig budget bij voorrang in aanmerking gebracht voor subsidie.
 - als verdere selectie noodzakelijk blijkt te zijn, een subsidieaanvraag voor restauratieplannen met de laagste subsidiebele kosten met voorrang gehonoreerd.
- Een aanvraag voor subsidie op grond van deze regeling moet voor 1 september 2006 ingediend worden.

Wanneer in de nabije toekomst mogelijk meer budget beschikbaar komt zal worden gezien of de subsidieplafonds zullen worden verhoogd zodat meer aanvragen kunnen worden gehonoreerd, of dat er een nieuwe aanvraagronde komt waarbij de criteria wellicht worden gewijzigd.

Bron: Staatscourant 28 februari 2006, Nr. 42. jsb

In 't kort

- Het Waterschap Hunze en Aa's heeft een waterkaart opgesteld met daarop haar watererfgoed (zoals sluizen, gemalen en molens).
- Op 25 maart is de Amerikaanse windmotor te **Tjerkwerd** weer in gebruik genomen. De restauratie van de molen in eigendom van de gemeente Wunsera-

diel kostte samen met een windmotor te **Hartwerd** 100.000 euro.

- Op 2 maart 2006 is men begonnen met herstel van de rieten kap en andere onderhoudswerkzaamheden aan de Janfina Helling te **Aalden**.
- Eigenaar Mulder heeft molen Den Olden Florus te **Terschuur** en de bijgelegen bedrijfshallen te koop staan.
- De Alkmaarse verdachten die verantwoordelijk worden gehouden voor het in brand steken van (onder andere) Molen C worden onderzocht door het Pieter Baancentrum.
- Op 6 april 2006 is door de firma Vaags uit Aalten een nieuwe roede gestoken in de molen van de afd. Zuider G van de Zijpe- en Hazepolder te **Burgerbrug**. Nadat in 1998 de buitenroede was vervangen door een nieuwe Derckx-roede is nu de 35 jaar oude binnenroede vervangen door een gelast exemplaar (fabrikaat Vaags, no. 123).
- De al weer enkele jaren stilstaande korenmolen De Nachtegaal te **Middenbeemster** krijgt op een iets andere loca-

De afgegraven belt van Holten's Molen in Deurne (foto M. Coenraads).

tie een nieuwe toekomst om zo ruimte te bieden aan de eigenaar op de huidige kavel andere activiteiten te ontplooiën.

- Dankzij een bijdrage van 18.000 euro van de provincie Zuid-Holland kan De Jonge Sophia te **Groot-Ammers** nog dit jaar maalvaardig worden opgeleverd.
- In april 2006 kon de in 2005 aangekondigde restauratie van start gaan voor molen Ter Leede te **Leerdam** (*Molenwereld* 2005-5-156). Verschillende verbindingen van het bovenhuis en de onderstoren (aan de steekschoren, waterlijsten, middenstijlen en de voor- en achterkoppen van de daklijsten) die door de bonte knaagkever zijn aangetast, zijn inmiddels door Conserduc-Renofors hersteld.
- Op 15 maart 2006 is de as van de Vijf Gebroeders te **Heinkenszand** bij in het bedrijf waar de as gestraald zou worden bij een val door midden gebroken. Dat is dan ook letterlijk een tegenval-

ler, enerzijds in financieel maar zeker ook in historisch opzicht.

- Eind maart zijn werkzaamheden gestart aan de stelling van De Hoop te **Maas-sluis**.
- Per 1 april is molenaar/bewoonster P. Witkamp vertrokken uit molen Fleur te **Zevenbergen**. Haar besluit is gebaseerd op persoonlijke overwegingen en niet ingegeven door de (verloren) strijd tegen verslechtering van de molenbiotoop.
- Na constatering dat de Kasteelmolen te Baarlo door onderwater nauwelijks meer draait hebben de molenaars een verzoek ingediend beekherstel uit te laten voeren (*Molenwereld* 2005-12-385). Het Waterschap Peel en Maasvallei heeft hierop besloten met de gemeente Maasbree bekijken of er een opruimactie moet worden ondernomen waardoor het peil van de beek weer een normaal niveau krijgt.

Molenkalender 2006

13 mei: Nationale Molen- en Gemalendag.
 9 juni: Opening expositie molenopeningen Prins Claus.
 10 juni: Open dag Groninger Molenaar-
 chieft.
 10 en 11 juni: Groninger Molenweekend.
 24 juni: Westlandse Molendag.
 24 juni t/m 23 september: Expositie Van molens en mensen (SIMAV).

Molenkalender buitenland 2006

5 juni: Deutsche Mühlenstag.
 11 juni: Provinciale Molendag West-Vlaanderen (B).
 18 juni: Journé des Moulins (F).
 25 juni: Provinciale Molendag Limburg (B).
 27 augustus: Provinciale Molendag Vlaams-Brabant (B).

Molenwereld kwijt?

Mist u in uw collectie nummers of zelf jaargangen van Molenwereld? U wilt uw verzameling compleet hebben? Aan veel van de sinds 1998 verschenen nummers kunnen wij u nog helpen. (Enkele nummers zijn helaas uitverkocht; levering zolang de voorraad strekt.)

Prijzen, voor zover leverbaar

Compleet	Los nummer Abonn.	Niet-abonn.	Abonn.	Niet-abonn.
Jaargang 2005 :	€ 35,-	€ 45,-	€ 4,-	€ 5,-
Jaargang 2004 :	€ 30,-	€ 35,-	€ 3,-	€ 4,-
Jaargang 2003 :	€ 30,-	€ 35,-	€ 3,-	€ 4,-
Jaargang 2002 :	€ 25,-	€ 30,-	€ 2,50	€ 3,-
Jaargang 2001 :	€ 15,-	€ 20,-	€ 2,50	€ 3,-
Jaargang 2000 :	€ 20,-	€ 25,-	€ 2,-	€ 2,50
Jaargang 1999 :	€ 20,-	€ 25,-	€ 2,-	€ 2,50
Jaargang 1998 :	€ 15,-	€ 20,-	€ 1,50	€ 2,-

WELKOM-aanbieding voor nieuwe abonnees (voor het eerst abonnee geworden na 1 januari 2005): alle verkrijgbare nummers van voor 1 januari 2006, (circa tachtig nummers!): € 80,-

Niet meer leverbaar zijn: 1998-1 / 1999-10 / 2001-2, 4, 5, 11 / 2002-4 / 2003-1

De prijzen zijn inclusief porto en BTW.

U kunt de gewenste nummers bestellen door het overmaken van het verschuldigde bedrag onder vermelding van het gewenste bedrag op Postbankrek. no. 4506935 of bankrek. no. 3750.30.867

t.n.v. Stichting Molenwereld te Moerkapelle.

Duitsland

Niedersachsen

Restauratie Westmolen Greetsiel op gang

Nadat op 15 maart de molen van Schoof in Greetsiel zijn nieuwe roeden heeft gekregen (met houten Van Bussel-stroomlijneuzen!) is de beurt aan de westelijke molen. Een dag later, op 16 maart, werden de roeden en de kap verwijderd van de westelijke molen die nu een grote restauratie ondergaat. Deze, eigendom van de Vereinigung zur Erhaltung der Greet-sieler Zwillingsmühlen, krijgt een nieuwe kap en nieuwe roeden. De kosten zijn geraamd op 110.000 euro. De belangrijkste subsidiegevers zijn de zogenaamde Mühlenpool van de Landkreis Aurich, de EU en het Landesamt für Denkmalpflege, de Nedersaksische dienst voor monumentenzorg. De bij de restauratie betrokken architect is het Architekturbüro Kremer & Kremer uit Norden, terwijl de uitvoering is toevertrouwd aan Haß Holzbau GmbH in Norden. Volgens de planning moet de molen in juni klaar zijn.

Gift voor molen Leezdorf

In Nederland is het VSBfonds een belangrijke sponsoren bij restauraties, ook van molens. Dit fonds is ontstaan vanuit de Verenigde Spaarbank (vandaar de naam). In Duitsland kent men de vergelijkbare VR-Stiftung die gedragen wordt door Volksbanken-Raiffeisenbanken die uit hun winsten giften beschikbaar stellen. Jaarlijks komt zo 1,2 miljoen euro beschikbaar voor projecten die aangedragen worden door plaatselijke banken. Daaronder was ook 7000 euro voor de molen van Leezdorf. In maart overhandigde VR-Stiftungsvoorzitter Harald Lesch een cheque voor dit bedrag aan Gerke Hagen, de voorzitter van de Heimatverein die het molencomplex beheert. De molen eist veel zorg en dat brengt kosten met zich mee. Zo is nu de balie aan een grote beurt toe. Het balledek wordt geheel vernieuwd, waarbij een deklaag op rubberbasis molenaars en bezoekers bij nat weer voor uitglijders moet behoeden. Verder is een bliksemafleiderinstallatie dringend noodzakelijk. De gift van de VR-Stiftung was dus

De oude kap van de Westmolen van Greetsiel op de grondnaast de molen. De windpeluwconstructie is naar Nederlandse begrippen merkwaardig (foto David Reitsema, 9 april 2006).

zeer welkom. De Heimatverein voer ongelukkig veel werk in eigen beheer uit. Dat spaart niet alleen kosten uit, maar versterkt ook de band, onderling en met de molen.

Nieuwe balie voor Westgaster Mühle Norden

De Westgaster Mühle in Norden is met zijn bijgebouwen een indrukwekkende verschijning en wordt zorgvuldig onderhouden. Dat gaat soms met grote kosten gepaard. Zo is nu de balie aan vernieuwing toe. Daarmee is een bedrag van 60.000 euro gemoeid. Een derde van de kosten wordt gedragen door de eerder genoemde Mühlenpool van de Landkreis, een derde door de Verein Westgaster Mühle en een derde door eigenaar Gerd Campen. Het werk is in april uitgevoerd door Haß uit Norden. Uit duurzaamheidsoverwegingen heeft men er voor gekozen om de nieuwe balie van bilinga te maken. Naar schatting is voor de balie ongeveer 13 m³ van dit tropische hout nodig.

De wegens restauratie tijdelijk onttakelde Westmolen van Greetsiel, die met zijn buurmolen van Schoof het bekendste molenduo (Zwillingsmühlen) van Duitsland vormt. (foto David Reitsema, 9 april 2006).

Nieuwe roeden molen Wiegboldsbur gestoken

De molen van het Oostfriesse Wiegboldsbur kan weer vooruit met een nieuw gevluht. Nadat in december vorig jaar de oude roeden uit de molen waren gehaald werden in april de nieuwe gestoken. Het zijn doorgaande roeden en geen borstroeden die in noordelijk Duitsland ook vaak werden toegepast met een ijzeren borst.

NVVM-molenmakers actief

NVVM

Nederlandse
Vereniging
van
Molenmakers

De restauratie van molen De Hoop te Giesbeek loopt voorspoedig. In maart werd de staart weer aangebracht en werden de roeden doorgehaald. Zo gauw het weer het toelaat wordt de molen geschilderd en op 5 juni zal de feestelijke opening zijn. Ook de restauratie van molen De Hoop in Loenen a/d Vecht schiet lekker op. In de wintermaanden zijn de bovenste verdiepingen en het gehele binnenwerk onderhanden genomen. Van de molen van de Sint Anthonypolder bij Maasdam werd het gevucht, de staart en de kap verwijderd. De komende tijd zal de molen in de steigers staan omdat er aan het metselwerk gewerkt wordt. Tegelijkertijd zullen onze smeden de roeden, de staartbalk en de stalen onderdelen van de kap restaureren. De timmerlieden zullen zich o.a. over het kruiswerk ontfer-

De stroomlijnneuzen van de molen van Alverna glinsteren weer in de zon. (foto Vaags).

Het aanbrengen van de staart aan de molen van Giesbeek (foto Vaags).

Het afhalen van een lange schoor van de molen van Sint Anthonypolder. Op deze foto valt de grote lengte van de schoor voor deze molen met een vlucht van bijna 29 m bijzonder op (foto Vaags).

men. Omdat er bouwactiviteiten rond molen Schoonoord in Alverna waren, konden we er een tijdje niet terecht. Het gevucht en de staart lag echter al geruime tijd klaar. Inmiddels is alles aangebracht en is de restauratie voltooid. Van de windmolen in Wenum kwam het nieuwe gevucht gereed en werd bij de

molen afgeleverd. Nadat o.a. de windpeluw vervangen is zal een en ander gemonteerd worden.

Ook de nieuwe subsidieregeling Brim bracht veel werk met zich mee. Inmiddels hebben we talloze moleneigenaren bijgestaan in het opstellen van hun meerjarplan.

Molens restaureren en onderhouden vraagt om vakmanschap en jarenlange ervaring. Die vindt u bij de leden van de Nederlandse Vereniging van Molenmakers. De bedrijven die het logo van de NVVM voeren staan borg voor.....

kwaliteit en deskundigheid.

Nederlandse Vereniging Van Molenmakers

Herinneringen aan *Adriaan de Regt*

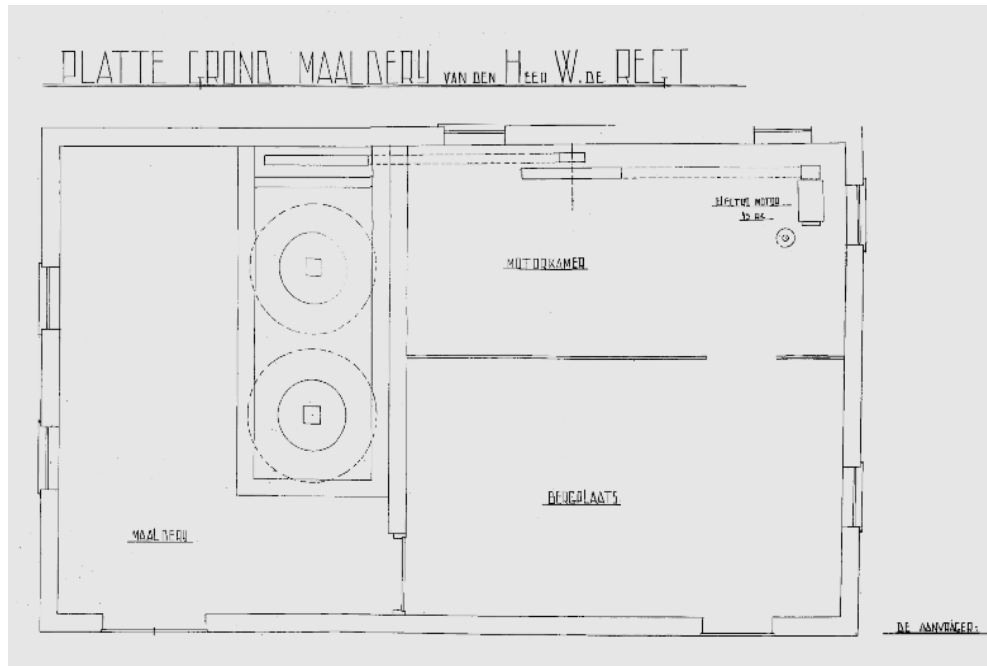
Alex van der Perk

Molenmaker Alex van der Perk uit Groot-Ammers kwam als jongen veel bij molenaar Adriaan de Regt in Nieuw-Lekkerland. Van zijn herinneringen hebben we vorig jaar dankbaar gebruik gemaakt voor de artikelenserie over de molen van De Regt. Diezelfde serie was voor Van der Perk aanleiding om zijn ervaringen uit die tijd aan het papier toe te vertrouwen (jsb).

Vóór de tijd dat ik veel bij Adriaan kwam, omstreeks 1960, 1962, heb ik nog verschillende keren gezien dat er een schuit aanmeerde bij de buitentrap recht tegenover de molen, die destijds om te lossen werd aangelegd en uitgevoerd was met een stevige ijzeren leuning. Deze trap is op foto's vanaf de Lek genomen duidelijk te zien, maar is zoals zoveel langs de Lekdijk verloren gegaan bij de laatste dijkverhoging. De schuit werd met de hand gelost door een angever en enkele sjouwers. Ze klommen met zakken van zo'n tachtig kilo de trap op en gingen dan de doorbraak door in de betonnen keermuur. Die doorbraak had sponningen voor de bij Adriaan opgeslagen vloedplanken die eens per jaar met de z.g. dijkschouw of met dreigend extreem hoog water erin moesten worden gezet. De sjouwers staken de dijk, tevens rijweg over, die toen nog niet zo intensief druk bereiden werd als nu, en liepen de stoep aan de binnkant weer af naar de oostelijke molen deur. Net achter die deur zit het luik waaronder zich de glijgoot bevindt waar de zak op werd gelegd en dan naar beneden gleed. Onder in de molen zorgde de zoon van Adriaan dat de zakken in het pakhuis en /of in de ruimte onder de betonnen balie werden opgestapeld. Dat dit zwaar werk was hoeft geen betoog, trap op en af. Adriaan kauwde dan meer op z'n sigaar als dat hij hem oprookte en af en toe werd de sigaar een kwartslag gedraaid om hem vervolgens weer stevig tussen de tanden te zetten. Later werden deze handelingen nog zo uitgevoerd met dit verschil dat de grondstoffen nu per vrachtwagen aangevoerd werden en in de molen per glijgoot naar beneden gingen.

De z.g. baliezolder van de molen werd gebruikt voor de opslag van veekoeken, papieren 25 kg zakken met menggranen

Plattegrond van de maalderij in 1943, zoals die in de tijd van Alex van der Perk nog grotendeels aanwezig was.

zoals kippenvoer en diversen soorten korels en bix. Ook de tarwe werd daar opgetast voor het in de silo ging onder de vloer en vandaar via de jacobs ladder naar de motorsteen. De romp van de molen was toen ook al nat want alles werd goed ruim van de muur af, opgestapeld.

In mijn tijd werden er veevoerders gemalen met een hamermolen die beneden in de maalderij in de machinekamer stond opgesteld, maar vanaf boven werd bediend. Deze had naast het maalgedeelte met motor een groot soort trechter met een zak eronder en daarboven een hele

serie stofzakken die af en toe geklopt werden. Adriaan zei altijd dat de maalkop heel veel toeren maakte en ik weet dat toen er een keer een zeef kapot was gegaan en er een vervangende in moest, het mij eigenlijk tegenviel wat ik zag toen de deur open was, een schijf met stukken ijzer aan bouten die door de snelheid de grondstoffen met grote snelheid en kracht door de zeef slaan. De hamermolen werkte met kracht het gemalen product via een pijp omhoog tot in de nok van de kap van de maalderij waar het uitkwam in een soort trechter met een dubbele uitloop met een wissel-klep waar

De molen van De Regt vanaf de Lek gezien omstreeks 1920 met de trap tegen de dijk op die gebruikt werd voor het lossen uit de schuit (foto Monumentenzorg).

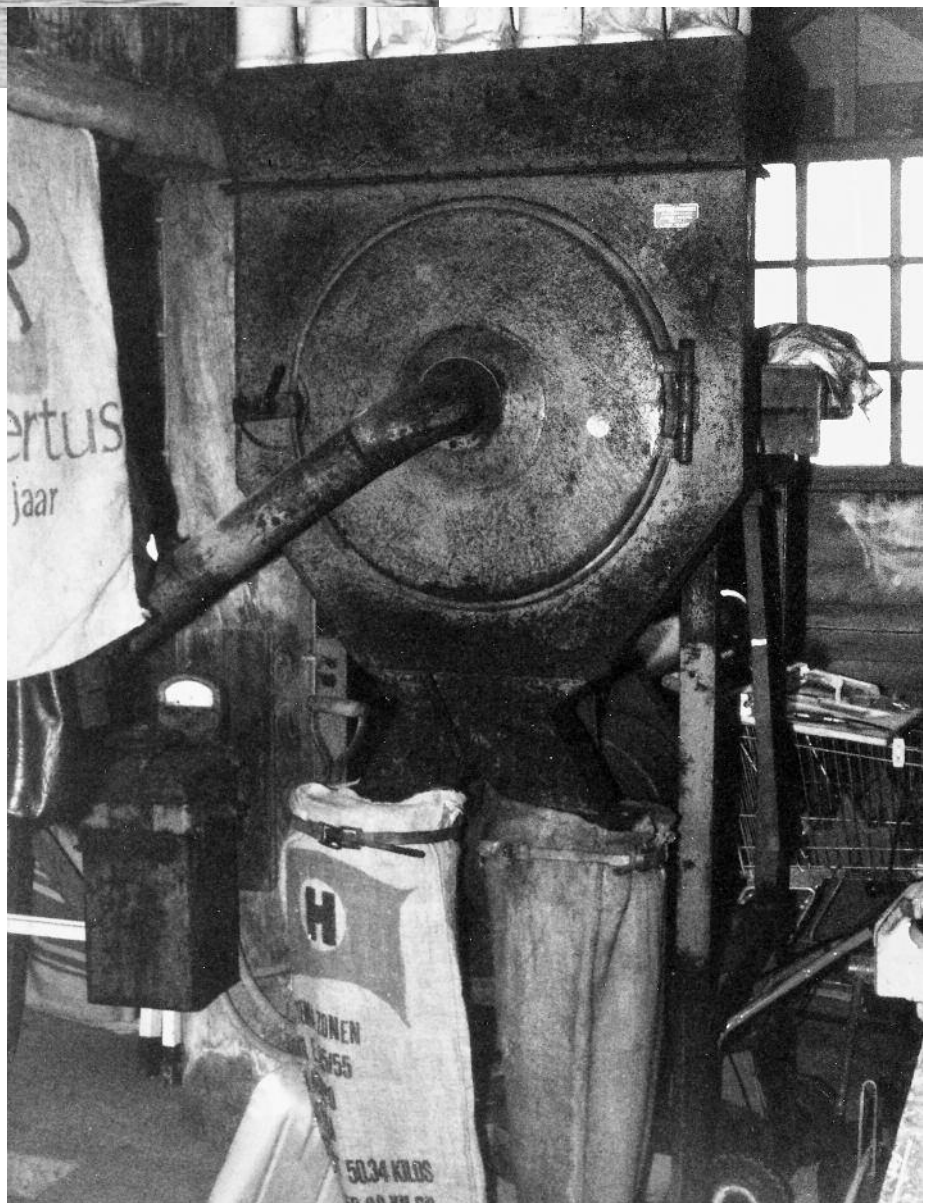
de zakken onder gehangen werden: zak links vol, hendel overhalen waardoor daarna de zak rechts werd gevuld, de volle zak links losmaken, wat opzij slepen en dan een lege eronder. Zak rechts vol: hendel overhalen waardoor de zak links vol liep en zo herhaalde het proces zich telkens weer. De zakken werden over de uitgesleten en gladde vloerdelen met de harde kwasten die als bergjes omhoogkwamen, naar de mengketel gesleept en daarin leeggestort. De mengketel bevond zich net om de hoek bij de ingangdeurtjes van de pakhuiszolder en werd via een lange riem vanaf de aandrijfas onder in het pakhuis aangedreven. Was er niets in de ketel om te mengen en was het nodig dat de aandrijving in werking was om het luiwerk te kunnen gebruiken, dan werd de riem beneden van het wiel af gehaald.

Alle grondstoffen die gemalen moesten worden, werden vooraf klaar gezet in dat gedeelte van het pakhuis waar het luiwerk boven was aangebracht en daar aangepikt. Dat was mijn werk, terwijl Adriaan boven stond, het luiwerk bediende en de boel boven aanpakte. Wat ik altijd heel bijzonder vond, was dat hij vanaf boven, na het opentrekken van een lui, precies wist waar alle soorten die nodig waren en opgehaald moesten worden stonden, vijf van die, daar drie van, enz. enz. Voor mij zagen alle jute zakken er hetzelfde uit en dat terwijl het er soms propvol stond.

Boven werd zak voor zak naar de stortkoker boven de hamermolen gesleept en daar leeggestort in het houten kaar. Met een draaiwiel met rondlopende fietsket-

ting werd de schuif, die onder in de stortkoker zat, de toevoer van grondstoffen vanaf boven geregeld. De hamermolen maakte een zéér indringend, huilend geluid en gewoon praten was dan ook bijna niet mogelijk. Men deed in die tijd nog niet aan gehoorbescherming, vandaar dat het gehoor van Adriaan al behoorlijk was aangetast en ook als er niet gemalen werd hard praatte om zichzelf nog te kunnen horen.

De aandrijving van de maalstoel onder in het pakhuis (zie tekening bij hinderwetvergunning) was in mijn tijd al een elektromotor die in de machinekamer stond en via een riem een aswiel van ongeveer 150 cm doorsnede aandreef en op die zelfde as zat een kleiner van ongeveer 50 cm doorsnede en de riem die daar overliep ging via een doorbraak in de tussenmuur

Hamermolen van het type zoals waarschijnlijk bij De Regt in gebruik was. Deze hamermolen is een zgn. cycloonloze hamermolen, gemaakt door Jaspers in Aarle-Rixtel, de bekende kunststeenfabrikant. Dit type hamermolen was populair bij kleine molenaars vanwege zijn eenvoud en bedieningsgemak. De afgebeelde hamermolen staat in de gewezen oliemolen De Eendracht in Tjamsweer. Inmiddels is dit type hamermolen zeldzamer dan een windmolen! (foto jsb).

Adriaan de Regt met onafscheidelijke sigaar bij zijn vrachtwagen naast de molen (foto coll. Arie Hoek).

weer over een groot wiel dat op de maalas bevestigd zat. De motor maakte teveel toeren en moest dus via de riemschijven en de riemoverbrengingen vertraagd worden om de maalas en de maalstenen het juiste toerental te laten maken. Op de maalas zaten twee ijzeren kamwielen met houten tanden. Het was een onderaandrijving met haakse overbrenging en de wielen van steenspil en maalas waren ongeveer even groot en kwamen wat uitvoering betreft overeen met de wielen van de motorsteen van de molen. De kamwielen stonden reeds lang stonden uit het werk (omgeschoven op

Het einde van de glijgoot onder in de molen vanwaar de zn de maalderij werden ingedragen (foto jsb).

De glijgoot waarlangs zakken van de steenzolder (waarop de maalstoel stond) werden neergelaten op de maalzolder. De goot is een oud vrachtwagenzijbord. De haak ervan doet dienst om de goot te borgen tegen een zolderbalk! (foto jsb).

de maalas), maar uiterlijk was in mijn tijd de boel nog redelijk compleet zij het niet meer in werking. Ik vermoed dat de hamermolen met zijn komst het werk van de stenen had overgenomen. Op de maalas tussen de beide stenen in, zat het riemwiel voor het luiwerk. Buiten gebruik hing deze riem slap maar bij aantrekken van het luitouw aan het ene eind van de tuimelas, die opgehangen was aan de kap van het pakhuis, met aan de andere kant de spanrol, werd er een bocht in de riem getrokken, de riem dus aangespannen, en strak om het aandrijf wiel van de maalas getrokken en meegenomen. Aan het eind van de maalas (noord) zat het riemschijf bevestigd van de eerder genoemde mengketel.

Nadat de schroef in de ketel het maalsel voldoende had vermengd werd de ketel op de onderverdieping afgetapt in balen

van 50 kg en op de oude bascule afgewogen die eronder stond. Maar nu was het product dus weer op de onderverdieping en moest voor bezorging bij de klanten weer worden opgehaald; al met al een nogal bewerkelijk proces. Op de zaterdagdag als ik er was werd er veel opgehaald naar de pakhuiszolder en een deel, op de rug of met de steekwagen, via de deurtjes op het balliedek naar de vrachtauto gebracht die op de afrit naast de molen geparkeerd stond. Het was in mijn periode daar zo, dat Adriaan op maandag de grote bestellingen wegbracht omdat dan zijn zoon ook thuis was om te helpen (Je moet rekenen dat alles toen bij de boeren, op de rug, naar allerlei schuurtjes achteraf moest worden gesjouwd en in de voertonnen moest worden gestort) de kleinere bestellingen door de week deed hij alleen en ook kwamen mensen zelf aan de deur voor een kilo kippen- en

konijnenvoer of wat ze nodig hadden. Om trouwens bij de boeren met hun oude, soms ook verouderde, bedrijven langs de Lekdijk beneden te komen met de vrachtwagen was een vak apart. De afritten of stoepen lagen soms onmogelijk, steil, met bochten en vaak matige verharding. Het transporteren en afleveren van enkele zakken gebeurde met de bakfiets of soms ook met de bak-bromfiets. Omdat deze fietsend op gang gebracht en zo gestart moest worden, gebeurde het nog wel een dat ik Adriaan met enkele balen voorop, moest aanduwen over de dijk tot de motor sputterend op gang kwam en hij z'n vrachtje kon bezorgen.

In het dorp was Adriaan een soort dorpsfiguur vanwege zijn manier van doen, zijn gewoonten en rijstijl. Hij kende iedereen

Het luik in de vloer van de maalzolder waardoor zakken werden neergelaten naar de begane grond (foto jsb).

en iedereen kende hem. Hij groette een ieder dan ook luidkeels bij het voorbijgaan. Zo was het alom bekend dat hij ook wel bezorgde op een zeer alternatieve manier. Hij had in 'mijn' tijd een grote Amerikaanse slee aangeschaft, volgens mij een Cadillac of zo iets, met van die lange voor- en achterneuzen. Het gebeurde wel dat als er een bestelling tussendoor moest worden bezorgd, te groot voor de bakfiets of bak-bromfiets en te klein voor de vrachtauto, dat hij drie zakken van 50 kg op de achterklep en twee zakken van 50 kg op de voorklep neerlegde en zo met een slakkengangetje over de Lekdijk ging om het weg te brengen. Dat leverde hem, na verschillende waarschuwingen van de 'sterke arm' een bekeuring op: hij kon kiezen tussen direct

betalen of voorkomen. Adriaan nam het besluit om het maar voor te laten komen. Daar in Rotterdam moet hij, toen hij toch echt schuldig werd bevonden en er niet meer onderuit kon toch een bekeuring te betalen, de woorden luidkeels hebben uitgesproken: "ai joh rechter, kom es bij mij op de meulen kijken". Dat leverde hem t nog een extra boete op vanwege brutaliteit tegen het gezag.

Zo had hij ook de wat vreemde (maar bij ons langs de dijk en het water wel vaker voorkomende gewoonte) overtollige zakken over 'het muurtje' aan de buitenkant van de dijk in de Lek te deponeren zoals

in het pakhuis gevangen en gedode muizen of ratten; de restanten van het opgeveegde (meel) en stof van de vloeren; het overgeblevene van het uitzeven op de dijk van overschotjes enz. en het uitgeklopte stof van de jute zakken. Altijd weer was er de strijd tegen het knagend ongedierte die tot groot ongenoegen van Adriaan nogal wat schade aanrichtten en rommel veroorzaakten. Als soms wat langer opgeslagen grondstoffen aan de beurt voor verwerking waren en de zakken van hun plaats werden gehaald gebeurde het nogal eens dat er gaten in het jute waren geknaagd en er het een

Molen en maalderij in oktober 2004 met ertussen het betondek (foto jsb).

Het luiwerk in de nok van de maalderij (foto jsb).

en ander was uitgelopen en dus ook weer opgeruimd moest worden. De kapotte zakken werden eens in de zoveel tijd door Adriaan zelf gerepareerd op de trapnaaimachine die in de machinekamer stond. Er werd een verstelstuk uit een andere zak geknipt en op de binnenkant van de zak ruim over het gat gelegd en in cirkels vastgenaaid met een dun soort vliegertouw. Natuurlijk werden de muizen (en soms ratten) danig bestreden met de toen bekende bestrijdingsmiddelen.

Zo rond 1975, 1977 was Adriaan langzamerhand gestopt met het 'zelf malen'. Hij werd ouder en het malen was nogal omslachtig en tijdrovend, zoals hierboven beschreven. Wat ook meespeelde was dat er veel 'ouderwetse' boeren van langs de dijk naar de nieuwgebouwde verkavelingsboerderijen verhuisden om daar een nieuwe start te maken en daar paste de ouderwetse voerton met deksel en het zakgoed niet meer bij. Velen gin-

Kaar onder de vloer van de baliezolder met links de koker naar de jacobsladder en vooraan de mogelijkheid tot aftappen (foto J. De Vries).

gen dan ook over tot de z.g. bulk en daar kon Adriaan niet meer op inspelen: hij had geen opvolger, de locatie was niet geschikt en het was feitelijk maar een eenmansbedrijfje. De firma de Lange, ook in Nieuw Lekkerland, die vanwege de dijkverhoging weg moest van de oude molenlocatie langs de dijk speelde wel op deze ontwikkelingen in en bouwde een nieuw modern bedrijf op langs de rivier.

In het vervolg liet Adriaan dus alles gemalen en gemengd aanvoeren in papieren zakjes van 25 kg. Omdat de handel nu wel minder was geworden ging hij over op de verkoop van andere producten en werd verkoper van waspoeder en schoonmaakmiddelen in grootverpakking en bezorgde op zijn geheel eigen manier van doen bij vele Lekkerlandse huismoeders zijn artikelen.

Als ik in die periode (rond 1985) nog eens aanliep voor een praatje viel mij als eerste op dat er wel heel veel veranderd was. De buiten gebruik gekomen hamermolen en mengketel waren verkocht en uitgesloopt en de gaten in de vloer van pakhuiszolder dichtgemaakt. Ook verdween de maalstoel met de stenen onder uit het pakhuis (ik weet niet waar al deze onder-

Inbedrijfstelling van de korenmolen De Speelman in Overschie op 30 september 1972 (foto jsb).

delen gebleven zijn; misschien verkocht via een advertentie in *De Molenaar?*, als ik dan nog eens rondwaalde in de gebouwen en molen dacht ik toch wel met wat weemoed terug aan de sfeer van de '60 en '70, nu zeeproducten en jerrycans de plaats ingenomen hadden van hoog opgetaste juten zakken. Op de pakhuiszolder lag alleen nog papieren zakgoed, De maalwerktuigen waren er niet meer. De vertrouwde geur was verdwenen omdat de zeepoederlucht overheerste. In de molen was weinig veranderd. Daar werd gelukkig nog wel met enige regelmaat tarwe gemalen met de motorsteen, zelfs tot vlak voor het overlijden van Adriaan de Regt. Daardoor was het gelukkig voor uitslopen bewaard. Daardoor is nu eigenlijk alles in de molen nog zo dat het voor te stellen is hoe men toen werkte, ook al begon het verval van de gebouwen zich steeds meer te tekenen. Ondanks dat Adriaan naar z'n eigen

zeggen "niet zoveel van molens wist als zijn vader en er niet zo veel mee op had", was hij altijd belangstellend naar mijn werkzaamheden als molenmaker en in de tijd toen ik op Den Arend in Bergambacht molenaar was, zelfs nog een keer wezen kijken. "Is er op de Kinderdijk werd gemalen, werd dat ook altijd in de gaten gehouden en hij ging dan geregeld de dijk op om te kijken of ze nog een "beetje liepen". Ook wat er verder omging in de molenwereld hield hij bij en in de periode dat ik er op zaterdag werkte werd tijdens de koffiepauze het vaak net met de post gebrachte blad *De Molenaar*, de molenberichten het eerst gelezen. Toen in september 1972 de verplaatste molen van Speelman in Rotterdam werd geopend mocht ik met het echtpaar De Regt daar mee naar toe (was dat soms omdat 'Gisten Spiritusstad' daar molenaar was geworden?). Over vroeger wist Adriaan niet zo veel te vertellen. Maar wat ik goed ont-

houden heb is dat hij menigmaal aanhaalde dat de molen rond 1930 nog een flinke restauratie heeft ondergaan. Toen werden er door Ottevanger uit Moerkapelle nog twee nieuwe voeghouten met windpeluw, spruiten en een penbalk aangebracht. Wat mij op de foto's opviel, met name die bij het eerste artikel, dat op de foto met de mensen die met de zeilvoering bezig zijn (2005-10-325) er maar één steunder onder het windpeluw zit en dat op latere afbeeldingen (tot de onttekeling) het er twee waren, die dan misschien toen ook door Ottevanger zijn aangebracht. Op de foto's waarbij het voeghouten-frame met de bok wordt afgenomen, lijken de voeghouten best wel zwaar te zijn voor een molen met niet zo'n bijzondere grote vlucht. Over de bediening van de molen kon Adriaan ook wel wat vertellen. Kruien en opzeilen had hij natuurlijk in z'n jonge jaren, toen de molen nog in bedrijf was, genoeg moeten doen. Maar altijd volgde er achteraan dat hij er niet zoveel van wist als zijn vader en dat hij geen 'echte' molenaar was en er niet zo veel interesse voor had gehad. Regelmatig denk ik nog aan die voorbijgane tijden en als ik dan weer eens de molen voorbij rij komen de herinneringen van toen weer boven. Toen ik hoorde van de mogelijke plannen tot restauratie van de molen en er weer eens had rondgelopen kwam alles 'van vroeger' opnieuw weer naar boven. Na het eerste artikel in

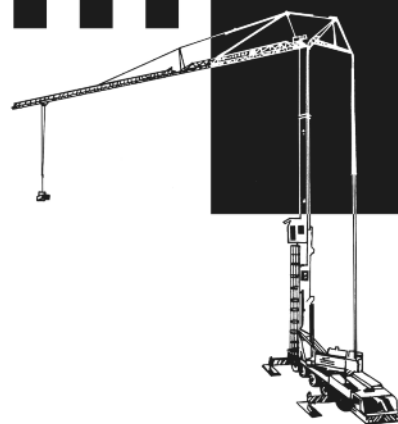
De molen van De Regt omstreeks 1964. Links de na de stormramp van 1953 aangebrachte muur. Ook de leuning van de trap voor het lossen van schuiten is zichtbaar, evenals het gat in de muur met de verbreding voor de vloedplanken. Het zal inderdaad geen pretje zijn geweest om zo een schuit te lossen.

de *Molenwereld* over Willem de Regt heb ik mij er weer eens in verdiept, oude foto's opgezocht en als reactie het een en an-

der op papier gezet: mijn herinneringen aan een bijzondere molen, een bijzonder bedrijf en een bijzondere molenaar.

de kracht van veelzijdigheid

kraanbedrijf
NEDERHOFF

Gouda 0182 - 565 555
www.nederhoff.nl

Nog toekomst voor **DE KORENAAR** in Ooltgensplaat?

J.S. Bakker

Goeree-Overflakkee is op molengebied uniek. Bijna ieder dorp heeft een korenmolen weten te behouden, Ouddorp zelfs nog allebei. Dankzij de molenstichting op het eiland is hun voortbestaan verzekerd. Alleen de molen van Ooltgensplaat 'bungelt'. Ondanks de onttakelde en bouwvallige staat spant de Stichting van de Vrienden van de Meule van Landheer zich in om deze molen te behouden. De afwijzing van een verzoek tot plaatsing op de Rijksmonumentenlijst haalde een stevige streep door de rekening.

vorige eigenaar van de molen, Arij Overwater. Verder regelden beide heren nog een aantal andere met de verkoop verband houdende zaken, zoals de betaling van het windrecht. Al met al betrof het voor die tijd enorme bedragen.

Wat bewoog Landheer of Overwater tot deze ruil? Op het eerste gezicht ging Overwater er wat molen betreft flink op vooruit. De molen op de Westdijk was, wat je noemt, een 'kast van een molen' met drie koppel stenen, twee pelstenen en een buil.

Maar dat zegt lang niet alles. Volgens overlevering speelden religieuze motieven ook een rol. De Overwaters konden in het godsdienstige klimaat van Ooltgensplaat niet aarden, zodat zij maar wat graag met Hugo Landheer ruilden. Naar het is ook goed mogelijk, dat Landheer

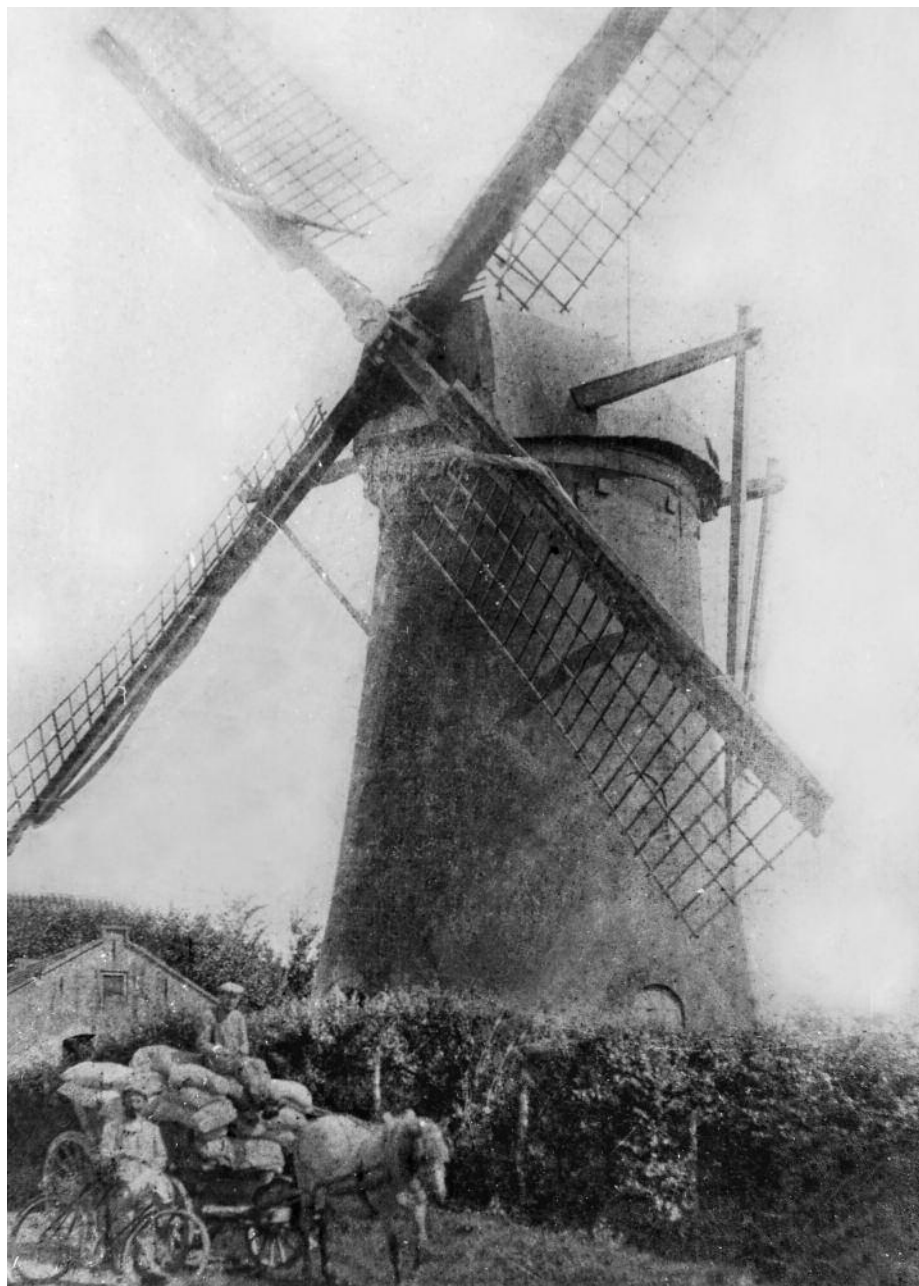
De molen van 'de Plaete' werd in 1729 gebouwd en behoorde tot de oudste stenen molens op het eiland. In het begin van de 19e eeuw was de molen adellijk bezit: eigendom van Gerrit Aarnout van Taets van Amerongen, heer van Schalkwijk etc., etc., etc., die gehuwd was met Carolina, barones Van der Duin, beide wonende te Amsterdam. Op de dertiende van de slachtmaand van het jaar 1809, 13 november, verkochten zij de molen aan Arij Overwater, schout en secretaris te Strijensas.

Arij Overwater bleef niet lang eigenaar van de molen. Op 22 oktober 1817 ruilt hij zijn molen tegen die van Hugo Landheer in Middelharnis. Overwater nam de molen van Hugo Landheer aldaar over met de hypotheek, die er op rustte. Ook verplichtte Overwater zich ieder jaar 200 gulden erfpacht te betalen. De overgenomen hypotheek bedroeg 13.000 gulden. Dit was twee/derde van de koopsom, die Landheer voor de molen betaald had in 1812. In dat jaar, op 13 juni, had de toen 22-jarige molenaarszoon Hugo Landheer de molen van Middelharnis gekocht van Aldert van der Mark. Hugo's vader was molenaar op de molen in Geervliet.

Landheer in Ooltgensplaat

Hugo Landheer verwierf zo de molen in Ooltgensplaat en nam op deze molen een hypotheek van 10.000 gulden bij de

De molen van Ooltgensplaat omstreeks 1915 met er naast de maalderij met de gasmotor.

publiek te verkoopen :

1. De **STEENEN KORENMOLEN** „de **KORENAAR**” te Ooltgensplaat,

voor afbraak, waarin zware ijzeren asplaten en ander ijzerwerk, 3 paar nieuwe maalstenen waaronder drie blauwe-, en drie kunststenen en Amerikaansche grenen zolder.

2. Een zoo goed als nieuwe **GAS-MOTOR** van 21 p.k. merk „Sanders” met toebehooren, **drijfwerk, maalsteen en maalwerk.**

Alles af te breken en te vervoeren vóór 1 Februari 1918 (14005)

Advertentie in De Molenaar, 1917, No. 42, waarin de molen van Ooltgensplaat voor sloop te koop wordt aangeboden. Het is de eerste keer dat de sloophamer boven de molen zweeft; niet de laatste trouwens ook. Deze advertentie noemt ook de naam van de molen, een naam die inmiddels vrijwel geheel in de vergetelheid is weggezakt.

graag een stapje terug deed. De lasten voor de Middelharnisser molen waren voor die tijd geweldig zwaar, al was de hypotheekrente vrij laag: 5%. Ieder jaar moest er 1000 gulden afgelost worden, 200 gulden erfpacht betaald, de rente over 1817 was 650 gulden. Dan nog het windrecht, personeel en noem maar op. Doordat Landheer van Middelharnis naar Ooltgensplaat verhuisde daalden zijn lasten aan erfpacht, rente en aflossing van 1850 gulden in Middelharnis naar 1500 gulden in Ooltgensplaat.

Sindsdien is de molen van Ooltgensplaat eigendom van de familie Landheer gebleven.

Hugo Landheer werd op 16 mei 1790 geboren en kort voordat hij vanuit Middelharnis naar Ooltgensplaat vertrek gehuwd met Maatje Slis. Op oudejaarsdag 1830 sloot hij volgens overlevering voor het laatst de molendeur achter zich toe. Hij werd ziek en overleed kort daarna op 9 januari 1831, goed veertig jaar oud. Zijn vrouw was toen in verwachting; op 5 juni 1831 schonk zij het leven aan een zoon, die de naam van zijn vader kreeg, Hugo. Maatje Slis hertrouwde op 31 augustus 1833 met Doe van Pernis. Dit huwelijk duurde nog geen half jaar. Op 11 februari 1834 overleed Doe van Pernis, ook toen was Maatje Slis zwanger. Later hertrouwde zij weer, maar ook toen overleefde zij haar man. In het jaar waarin zij op 15 oktober overleed, in 1877, liet zij haar testament makén. De molen was voor de in 1831 geboren Hugo. Na de boedelscheiding in 1878 mocht Hugo Landheer zich de eigenaar van de molen noemen. In of rond 1908 droeg hij het roer over aan zijn beide zoons, Christiaan en Hugo Landheer. De derde zoon, Willem, werd molenaar in Sommelsdijk en de vierde, Gerrit, op De Eendracht in Dirks-

land. Verder zijn in de loop der tijd op het eiland ook de molens van Stad aan 't Haringvliet en Oude Tonge door een Landheer bemalen.

Sloop?

Korte tijd later, in de Eerste Wereldoorlog heeft het bestaan van de molen aan een zijden draadje gehangen, wat blijkt uit een advertentie in 'De Molenaar' van 1917, waarin de veiling van de molen op 19 en 26 oktober 1917 wordt aangekondigd. De man, die de molen zal kopen is verplicht De Korenaar, zoals de molen volgens deze advertentie heet, voor 1 februari 1918 te slopen.

Wat is er aan de hand geweest? De Eerste Wereldoorlog is voor de molenaars een buitengewoon slechte tijd geweest: weinig werk, weinig verdienste en veel trammelant met allerlei regeringsmaatregelen. De gebroeders Landheer zien het in het molenaarsvak dan ook niet meer zo scherp zitten. Het boerenbestaan is op dat moment aantrekkelijker. D.A. Landheer, familie van de beide broers en op dat moment molenaar op de nog bestaande molen in Stad aan 't Haringvliet blijkt wel interesse te hebben voor de molenaarszaak. Maar hij wil wel de zaak overnemen, maar niet de molen. Vandaar, dat de molen voor sloop te koop wordt aangeboden.

Het bedrag, dat bij de veiling voor de molen geboden wordt is eigenlijk te laag, zo vinden beide broers. Daarom gaat de hele transactie niet door. Wel gaan de beide broers uit elkaar en de molen blijft eigendom van Chr. Landheer, die in 1933 wordt opgevolgd door zijn zoon, ook weer een Hugo Landheer, waarmee de vierde generatie zijn intrede doet. Hugo Landheer draagt op zijn beurt de fakkel

over aan zijn zoon Christiaan Hendrik Landheer. Hij bleef ongehuwd en bleef bij zijn ouders wonen in het molenaarshuis Molendijk 97. Chris Landheer overleed op 14 februari 1996 op 60-jarige leeftijd. Met hem stierf de laatste nakomeling van de familie die het molenaarsbedrijf uitoefende. Het betekende ook het einde van het molenaarsbedrijf in Ooltgensplaat.

De molen

Maar nu de molen zelf. De vlucht van De Korenaar is 22,40 m. en hij heeft drie koppel stenen: twee koppel kunststenen en een koppel blauwe stenen. In 1914 wordt in een gebouwtje bij de molen een 21 pk lichtgasmotor geplaatst, fabrikaat Sanders uit Enschedé, die een koppel stenen op een maalstoel aandrijft.

In 1920 breekt een van de beide houten roeden van de molen: een grote schadepost. Er worden nieuwe ijzeren roeden besteld bij de firma B. Pot in "Elshout bij den Kinderdijk". Deze roeden krijgt het fabriecagenummer 2464 en 2465 mee. Ze worden gestoken door de Gebr. Beversluis, molenmakers te Middelharnis. De kosten zijn niet mis: 3000 gulden. Deze roeden hebben hun werk in Ooltgensplaat niet lang gedaan: in of rond 1932 wordt de molen stilgezet met als een van de voornaamste redenen, dat de molen zo slecht te wind staat. Zo op het eerste gezicht staat de molen daar wel mooi, aan de zuidwestrand van de bebouwde kom op de Molendijk, zeker als men van die kant het dorp binnenrijdt. Maar voor de molenaar is het minder mooi: de bebouwing van het dorp is inmiddels tot vlak bij de molen opgerukt en een gashouder bij de molen doet ook geen goed aan de vrije toevoer van de wind.

Ongeveer in dezelfde tijd, dat de molen

De molen van Ooltgensplaat kort voor de oorlog. Hij is dan al buiten bedrijf. De afgehaalde zeilen en de uitgenomen eindborden illustreren dit.

Ooltgensplaat bij de watersnoodramp van 1953. De molen is het jaar tevoren ontta- keld, maar één roe ligt nog op de molenwerf. Op de voorgrond de gashouder die bijdroeg tot het stilzetten van de molen. Rechts naast de molen de maalderij en daarnaast het molenhuis.

stilgezet is, wordt ook de SandersCmotor vervangen door een 25 pk, 1-cilinder die- selmotor van Brons uit Appingedam. Deze motor blijft dezelfde steen in het pakhuis aandrijven. Voor de Tweede Wereldoor- log wordt er ook een mengmachine geïn- stalleerd, gemaakt door Van den Berg in Waddinxveen, waarmee Landheer een der eersten op het eiland is, die zo gaat mengen.

De staat van de stilstaande molen gaat hard achteruit. De romp, het gevluucht; het wordt er allemaal niet beter op. Land- heer wil dan slopen, maar plaatsing op de rijksmonumentenlijst in 1938, overigens bijzonder vroeg voor een molen, maakt dit onmogelijk.

Oorlog

De oorlog doet de molen geen goed. Nu zijn het de Duitse bezetters die wil slopen. De strategische ligging als uitkijkpost of baken bij de kruising van het Hollandsch Diep, het Haringvliet en het Volkerak zal daar niet vreemd aan zijn geweest.

In de winter van 1944/1945, van decem- ber 1944 tot april 1945 wordt Ooltgens- plaat vanuit Dinteloord door geallieerde troepen beschoten. Aan de molen ont- staat daardoor behoorlijk wat schade. Wanneer Landheer bij de molen terug- keert vindt hij in de molen nog twee on- ontplofte granaten! Ook is er een groot gat in de romp en de balken van de eer- ste zolder met name zijn zwaar bescha- digd. Landheer wil dan weer slopen, de vierde concrete slooppoging in dertig jaar tijd! Onderhandelingen tussen de eigenaar en de toenmalige gemeente Ooltgensplaat over een overname door

de gemeente lopen op niets uit. De molen blijft nog wel staan, maar wordt er niet beter op. Vooral de romp gaat hard achteruit als gevolg van het inwate- ren van het muurwerk.

Onttakilng

In de winter van 1951/1952 gaan de roe- den eruit. Een roede verhuist naar Bigge- kerke, want van de molen daar is in 1951 een roede gebroken. Molenaar Brasser en molenmaker De Troye uit Middelburg

komen kijken en kopen van Landheer de binnenroede voor 500 gulden. De roede wordt gestreken en met een mallejan naar de Galathese Sluis getransporteerd, waar hij 's avonds door de beurtschipper van Middelburg op Rotterdam aan boord wordt genomen en in het gangboord wordt gelegd. De roede wordt in Bigge- kerke als buitenroede gestoken en deed daar dienst tot januari 1977. Toen brak deze roede onder het malen af, waarna er een nieuwe roede werd gestoken.

De andere roede wordt gekocht door de molenmakers Brandhorst en Lindhout uit Zoetermeer. Zij maken nogal eens een windpeluw van een oude roede. Zo wordt door hen in die tijd de molen van Meyer in Sint Philipsland van een derge- lijke windpeul voorzien, mogelijk gemaakt van de oude binnenroede van de molen van Ooltgensplaat.

De romp

De molen doorstaat de ramp van 1953 on- geschonden, althans wordt niet door de ramp geschonden. Ondanks het feit dat het molenhuis op de Molendijk staat komt er toch water in het huis te staan. Een loods met graan die onder aan de dijk in de pol- der staat is geheel en al weggespoeld. Daarbij is zeventig ton graan verloren ge- gaan. Ook de maalderij krijgt beneden water binnen en machines komen in het water te staan. Afgezien van de verloren schuur met graan valt voor Landheer de directe schade wel mee, maar de bedrijfs- schade is zeer groot omdat al het vee dan wel verdronken of afgevoerd is.

Verval

Na deze onttakilng schrijdt het verval verder: de kap raakt open, het muurwerk

De onttakelde molen in 1960. De romp ziet er afschuwelijk slecht uit, maar de kap lijkt nog redelijk dicht (foto M. van Hoogstraten/Stichting Levende Molens).

wordt steeds slechter: het is op foto's goed te zien. Wel wordt de maalstoel vervangen door een Awilamolens die met de Bronsmotor wordt aangedreven. Rond 1970 worden motor en Awilamolens vervangen door een 40 pk Ottevanger-Chamermolen, gedreven door een elektromotor, waar mee het bedrijf tot voor kort wordt voortgezet.

Aan het eind van de jaren zestig raken een aantal mensen geïnteresseerd in het lot van de zo zwaar vervallen molen en proberen een actiecomité van de grond te krijgen om de molen te herstellen. Maar zij krijgen hun plan niet van de grond, waarmee dan het lot van de molen in feite bezegeld is.

Al met al is het herstel van de molen uitzichtloos geworden. Er blijft in feite nog maar één weg over: slopen. Het is jammer, maar onvermijdelijk; de molen of wat er nog van over is wordt een gevaar voor zijn omgeving.

De een z'n dood...

In 1975 verwerft de gemeente Dirksland de aldaar staande korenmolen De Eendracht. Ook deze molen is in de loop der jaren sterk in verval geraakt, maar dat niet alleen: al het binnenwerk van de molen, de stenen, het spoorwiel en alles wat er bij hoort is weggesloopt. Er worden dan voor deze molen restauratieplannen opgesteld, maar dat betekent wel, dat er eigenlijk ook een nieuw binnenwerk voor de molen moet komen.

Nu schenkt molenaar Landheer het binnenwerk van zijn molen in Ooltgensplaat gratis aan de gemeente Dirksland voor het herstel van hun molen. Zo wordt dan begin augustus 1977 de molen in Ooltgensplaat verder onttakeld. De kap wordt gesloopt en het binnenwerk gaat naar Dirksland. De as (fabrikaat Penn & Bau-duin, no. 379 uit 1878) werd in 1978 gestoken in de toen herbouwde molen van Stiens, maar is bij de brand van 1 januari 1992 verloren gegaan.

De kale romp, leeg en vervallen, blijft nog staan. Zo lang er een romp is, is er nog hoop...

Herstel te elfder ure?

Een molen is en blijft beeldbepalend in een dorp. Het draagt bij tot de identiteit en de aanwezigheid wordt als vanzelfsprekend ervaren. Dat is in Ooltgensplaat niet anders. Wel wordt het duidelijk dat er nu echt iets moet gebeuren om de molen te behouden. Hij lijkt regelrecht op de ondergang af te stevenen. Een groep inwoners besluit de koe bij de horens te vatten. In hetzelfde jaar worden ook de eerste activiteiten ontplooid. In oktober 2000 houden twee plaatselijke scholen een sponsorloop ten gunste van de molen. In oktober 2001 vindt het eerste officiële contact plaats tussen de Stichting van de Vrienden van de Meule van Landheer en de toenmalige wethouder Andries. Er

Omstreeks 1970 staat de molen er zo bij. Afgezien van de roeden is alles compleet, maar de situatie is allerbelabberdst (foto C. Bakker).

worden gesprekken gevoerd met de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en het provinciebestuur. In het kader van het Monumenteninventarisatieproject (MIP) in 1996 had de provincie ook de maalderij en het molenaarshuis als beeldondersteunend aangemerkt. In informele contacten met Monumentenzorg had de dienst de combinatie van molen, maalderij en molenaarshuis als uniek voor Nederland bestempeld.

Ook de eigenaar, de erven Landheer, staan positief tegenover de plannen. Zij zijn bereid om de molenromp en de maalderij over te dragen aan de stichting zodra het geheel als rijksmonument wordt aangewezen. Het molenaarshuis blijft daar buiten, maar men heeft geen bezwaar wanneer dit tot rijksmonument wordt aangewezen.

Het zijn allemaal heel positieve geluiden en zo gaat de aanvraag tot plaatsing op

de rijkslijst in zee. De gemeenteraad van Oostflakkee kan het allemaal onderschrijven en brengt op 11 september 2003 een positief advies uit.

Administratieve kronkels

Alleen blijkt de feitelijke aanvraag problematisch. Monumentenzorg gaat er vanuit dat de gemeente Oostflakkee voor de molen plaatsing op de rijksmonumentenlijst aanvraagt, terwijl de gemeente laat weten dat de stichting dit is. Nu vroeg Monumentenzorg in verband met de aanvraag een notariële oprichtingsacte plus eiste een inschrijving in het stichtingsregister bij de Kamer van Koophandel. De Stichting Vrienden van de Meule van Landheer is evenwel een stichting in oprichting en bestaat dus officieel nog niet. Om iets te vragen moet je wel bestaan.

Augustus 1977: de onttakelde romp staat nog overeind. Rond de molen staan en liggen diverse blauwe stenen die schitterend vakwerk van de molenaar verraden.

Nu had de Stichting in oprichting de definitieve oprichting laten afhangen van de plaatsing op de monumentenlijst: eerst een erkenning en dan pas een stichting. Monumentenzorg wilde de aanvraag alleen in behandeling nemen als er een rechtsgeldige stichting was; precies het omgekeerde. Uit praktische overwegingen besluit de gemeente Oostflakkee dan maar als aanvraagster op te treden, hetgeen op 16 september 2003 daadwerkelijk plaats vindt. Dit gebaar van goede wil zal naderhand fataal blijken te zijn.

Afwijzing

De Raad voor Cultuur brengt op 27 september 2004 een negatief advies uit voor bescherming, waarbij de Raad zich baseert op de nota *Molens, incomplete molens, molenrompen en molenrestanten* van de Rijksdienst waarin de molen niet voor bescherming is voorgedragen (Zie *Molenwereld* 2004-2). De Raad geeft toe, dat daarbij de waarde als complex geen rol in heeft gespeeld, maar men acht het als complex te veel aangetast. Staatssecretaris Medy C. van der Laan neemt deze conclusie over, te meer daar de afzonderlijk panden de toets van het Monumentselectieproces niet hadden doorstaan. Op 13 mei 2005 deelt de Staatssecretaris mee dat de aanvraag is afgewezen.

Konijn

De gemeente Oostflakkee laat het hier niet bij zitten en gaat op 20 juni 2005 in beroep wat wordt behandeld bij de Commissie voor de Bezwaarschriften van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dan wordt er wel een bijzonder vreemd konijn uit de hoed getoverd, zeker voor een buitenstaander.

Het door de gemeente ingediende bezwaarschrift wordt op 23 september niet ontvankelijk verklaard, dat wil zeggen niet eens in behandeling genomen, omdat de gemeente volgens de Commissie naar de Algemene wet bestuursrecht geen belanghebbende is. Aan een inhoudelijke behandeling van het bezwaarschrift komt men uiteraard op grond van deze benadering niet eens toe. Op 8 november 2005 besluiten B&W van Oostflakkee de uitspraak noodgedwongen te accepteren en daarmee is men in feite terug bij af. Blijft de vraag of het Rijk op grond van deze uitspraak zelfs de aanvraag van 2003 in behandeling had mogen nemen? Of kent de Nederlandse Staat haar eigen regels niet?

Overigens staat dit geval niet op zich. Nog niet zo lang geleden werd in Groningen een bezwaar op precies dezelfde manier afgewezen. Daar hopen we in een volgende aflevering op terug te komen.

Wrang

Het is in de eerste plaats natuurlijk wel heel triest voor de eerstbetrokkenen. Men is in 2000 met goede moed begonnen en vijf jaar later heeft men niets concreets bereikt. Wrang is het dat een goede daad van molenaar Landheer in 1975 zo wordt afgestraft. Door het beschikbaar stellen van de onderdelen van zijn eigen molen voor de restauratie van die in Dirksland daalden de kansen op herstel voor zijn eigen molen vrijwel tot nul. Stel dat Landheer dat niet gedaan had en de

molen was blijven staan als voor augustus 1975 dan was de molen gegarandeerd opgenomen als incomplete molen in de rompeninventarisatie van Monumentenzorg (Zie *Molenwereld* 2004-2), waardoor de restauratie mogelijk al een feit zou zijn geweest. (Ter illustratie: van de zes in dat nummer genoemde incomplete Zuid-Hollandse molens hebben er twee inmiddels al weer wieken en voor drie andere rijdt de restauratietrein.) Nog wranger is het om te bedenken dat Monumentenzorg in 1975 bemiddelde bij het gaan van de onderdelen van Ooltgensplaat naar Dirksland, waardoor men (geheel te goeder trouw) in feite het vonnis over deze molen velde. Een vonnis dat door de afwijzing van 2003 werkelijkheid werd, terwijl diezelfde dienst zich in 2000 positief opstelt over de restauratieplannen. In feite ziet men vanaf 1938 een aaneenschakeling van gemiste kansen met een daarmee samengaannde opklimmende moeilijkheidsgraad voor herstel.

En nu?

Richting Rijk kan men nu niets meer beginnen. De gemeente Oostflakkee ziet niet veel meer mogelijkheden dan het afwachten van de nieuwe rijksregeling voor het beschermen van monumenten die in 2007 wordt verwacht. Of die een oplossing biedt is zeer de vraag, waarschijnlijk niet zelfs.

Is daarmee de molen van Ooltgensplaat ten dode opgeschreven? Het lijkt er veel op. Er zijn gelukkig in het land toch ook voorbeelden van molens die tot stand zijn gekomen zonder dat zij rijksmonument zijn. Dat is alleen maar mogelijk geweest dankzij een eendrachtige samenwerking, onverzettelijkheid en bewonderenswaardige creativiteit. Zonder dat zou een Jonge Sophia in de container zijn verdwenen, terwijl het lot van d'Oude Knecht niet anders zou zijn geweest. Of zoiets in Ooltgensplaat ook kan....

De in 1718 gebouwde kapitale koren- en pelmolen op de Westdijk in Middelharnis waar Hugo Landheer van 1812 tot 1817 molenaar was. De molen werd 23/30 juni 1898 geveild en toen gekocht door de gezamenlijke molenaars van Sommelsdijk en Middelharnis om hem te doen slopen.

Jaarvergadering van De Hollandsche Molen

J.S. Bakker

Zaterdag 18 maart werd de jaarlijkse Algemene Vergadering van de Vereniging De Hollandsche Molen gehouden in het Koninklijk Instituut voor de Tropen te Amsterdam.

Het bestuur en de directeur van de vereniging op het podium tijdens het huishoudelijk gedeelte van de jaarvergadering (foto Joop Vendrig).

Als gebruikelijk kwamen 's morgens de huishoudelijke zaken van de vereniging aan de orde. De aftredende bestuursleden zijn alle herkozen en de heer De Zeeuw prolongeert het voorzitterschap. Het streven van het bestuur ter verwerving van het CBF-keurmerk vereiste een statutenwijziging. Dit keurmerk geeft aan dat de verhouding tussen de totale uitgaven en de directe voor het doel van de stichting of vereniging in orde is, zodat schenkers en leden weten dat hun geld op de goede plaats komt. Aangezien er geen meerderheid aan stemgerechtigde leden aanwezig is, komt het voorstel nogmaals in een vergadering op 9 juni aan de orde. Er wordt vervolgens een kort jaarverslag voorgelezen, waarna de penningmeester opening van zaken geeft over het afgelopen jaar.

De nieuwe instandhoudingsregeling BRIM die in 2007 ingaat heeft veel tijd en energie geëist. Daarvoor is in de persoon van Wouter Pfeiffer zelfs een nieuwe medewerker aangetrokken om voor de molens alles in goede banen te leiden. Er is zelfs een speciaal model ontwikkeld voor het vereiste periodiek instandhoudingsplan. Niet alleen vanwege dit PIP maar ook door andere zaken als de ARBO-perikelen is het aantal taken van de vereniging zo

toegenomen dat orde op zaken moest worden gesteld. Een aan te stellen bureau-manager moet de interne organisatie bewaken. Zo werpt ook 2007 als het Jaar van de molen zijn schaduwen vooruit waarvoor zelfs een aparte stichting in het leven is geroepen.

Hans Titulaer (l) en Cees Nootenboom poseren met de voorzitter van de vereniging, de heer De Zeeuw, op het podium (foto Harmannus Noot).

Tal van activiteiten vragen aandacht, rechtstreeks of via werkgroepen en commissies. Aan Nationale Molendag 2005 namen niet minder dan 454 geregistreerde molens deel, een groot aantal, maar helaas toch een honderd minder dan in 2004. De molenbiotoop blijft een zorgkind dat veel tijd en energie vraagt. Herman Pinkse is in de Werkgroep Molenbiotoop opgevolgd door Joyce Beneker, lid van het bestuur van het Gilde van Vrijwillige Molenaars.

Alle goede bedoelingen en inspanningen ten spijt liep het ledenaantal weer terug; het daalde, weliswaar licht, van 5276 per 1 januari 2005 tot 5226 aan het begin van 2006. Deze ontwikkeling blijft een zorgelijk zaak, zeker wanneer men beseft dat het aantal leden een twintig jaar geleden rond de 7000 schommelde.

Gelukkig weet de vereniging zich in haar streven gesteund door tal van organisaties en personen, financieel en daadwerkelijk. Zonder die hulp zou het onmogelijk zijn om alles in goede banen te leiden.

Certificaten van verdienste

Tijdens de jaarvergadering werden drie Certificaten van Verdienste uitgereikt aan personen die zich op bijzondere manier onderscheiden hebben bij de zorg voor molens, te weten aan Andries van der Graaf, Cees Notenboom en Hans Titulaer. Andries van der Graaf uit Nieuwpoort is

Jaarprijzen voor Vernuft en Volharding voor: v.l.n.r. Giel de Graaf, Mark den Boer, Ada Meurs en Frans Rutten. (foto Harmannus Noot).

molenaar op de Goudriaanse Molen te Goudriaan waar hij al vele jaren actief is. En veel bezoekers ontvangt. Van der Graaf is tevens al jarenlang lid van de technische commissie van de Stichting tot Instandhouding van molens in de Alblasserwaard en de Vijfheerenlanden.

Cees Notenboom uit Woudsend is molenaar op de korenmolen 't Lam aldaar en op de verfmolen De Kat te Zaandam. Op 't Lam maalt hij onder meer graan op ecologische basis voor bakkers uit de regio. Opmerkelijk is dat hij dit werk combineert met het molenaarschap van verfmolen De Kat in Zaandam, aan de Zaanse Schans. In deze molen worden op traditionele wijze verfstoffen gemalen. Het is de enige verfmolen van ons land.

De Kat trekt elk jaar honderdduizenden toeristen. Hij kreeg zijn opleiding van de in Friesland bekende molenaar Sierkstra te Witmarsum en begon zijn loopbaan als beroepsmolenaar op De Vrijheid in Schiedam waar hij werkte tot zijn terugkeer naar Friesland.

Hans Titulaer uit Nijmegen is molenaar op de molen van Batenburg en De Witte Molen te Nijmegen en nog beter bekend als fabrikant van molenstenen.

Hij kwam in 1997 in dienst als molensteenmaker bij Heinrich van Hees in het Duitse Geldern, wiens molensteenbedrijf hij overnam en dat naar het Limburgse Plasmolen, nabij Mook verplaatste. Hij leverde inmiddels tientallen molenstenen voor molens, maalderijen en meelfabrieken in Po-

len, Griekenland en Italië, maar ook voor molens in Australië, Nieuw Zeeland, Japan en Canada. Het bedrijf van de 49-jarige Nijmegenaar is een van de weinige bedrijven in Europa dat nog molenstenen levert. Hans Titulaer heeft alleen al in Nederland 273 molenstenen gemaakt. Hij produceert niet alleen molenstenen, hij is ook gespecialiseerd in het onderhoud en opstellen ervan.

Buiten deze werkzaamheden is hij al vele jaren actief als beroepsmolenaar op de genoemde standerdmolen van Batenburg en De Witte Molen te Nijmegen.

Vernuft en volharding

De Stichting Molengiftenfonds voor Vernuft en Volharding ontstond uit de wens om mensen of instellingen te onderscheiden die op een bijzondere wijze vernuft en volharding getoond hebben ten behoeve van molens. Daarom worden eens per jaar tijdens de jaarvergadering van De Hollandsche Molen enige jaarprijzen door deze stichting uitgereikt. Dit jaar zijn die toegekend aan Frans Rutten uit Rijswijk, Chiel de Graaf uit Oud Verlaat en Ada Meurs en Mark den Boer uit Zwolle. Frans Rutten zet zich al jarenlang in voor het behoud van de houtzaagmolen d'Heesterboom in Leiden en het bewaren en uitdragen van de kennis over het houtzagen op windkracht.

Frans Rutten was reeds als 12-jarige jongen veel op d'Heesterboom te vinden. De nu 45-jarige Rijswijker leerde veel over het zagen op deze molen van de toenmalige molenaar Noordman en van een van zijn medewerkers die van houtzaagmolen De Salamander in Leidschendam kwam. Rutten heeft zich samen met de stichting Houtzaagmolen De Heesterboom ook ingespannen om de molen weer van een nieuwe authentieke, gesmede krukas te voorzien nadat de vorige in 2002 was gebroken. In 2005 werd de nieuwe krukas geïnstalleerd en nu zaagt de molen weer als vanouds.

Chiel de Graaf uit Oud Verlaat, gem. Zevenhuizen-Moerkapelle is een jaarprijs toegekend als blijk van waardering voor zijn inzet bij de herbouw van houtzaagmolen De Salamander te Leidschendam en het in bedrijf houden van deze zaagmolen daarna. Daar komt het overdragen van zijn vakmanschap op het gebied van zagen nog bij. Chiel de Graaf weet als vakman veel te vertellen over alle aspecten van hout en het houtzagen met een molen. Zo is hij onder meer zeer bedreven in het slijpen van de zaagbladen. De Graaf is niet alleen werkzaam op De Salamander. Hij is tevens zo'n dertig jaar al als vrijwillige molenaar actief op De Nieuwe Veenmolen te 's Gravenhage. Molens zitten hem klablijkelijk in de genen, wat zijn grootvader was de bekende Goudse molenmaker Arie de Graaf en zijn overgrootvader was molenaar op een van de Binnenwegse molens bij De Kruisweg, gemeente Bleiswijk.

Ada Meurs en Mark den Boer zetten zich

Prins Friso in gesprek met Jos van Schoten bij diens fabelachtig mooie model van de standerdmolen in het Openluchtmuseum in Arnhem (foto Harmannus Noot).

Prins Friso tijdens zijn toespraak (foto Harmannus Noot).

samen vooral in voor de oliemolen De Passiebloem te Zwolle en het vastleggen en uitdragen van de kennis rond het olieslaan. Zij treden met hart en ziel in het strijdperk als de belangen van De Passie-

bloem dreigen te worden geschaad. De laatste jaren hebben zij zich vaak met succes geweerd tegen bouwplannen die de windvang van hun molen ernstig dreigen te schaden. Verder zijn drijvende krachten achter het olieslagersgilde met het blad De Olienoot, dat de kennis van het olieslaan uitdraagt. Ze geven op De Passiebloem ook les in het olieslaan. Ook hebben zij geholpen bij het restaureren en laten functioneren van de ros-olliemolens in het Openluchtmuseum te Arnhem.

Jaarrede

In zijn jaarrede ging voorzitter De Zeeuw in op de plaats van molens van toen in de wereld van nu. De, zich in snel tempo veranderende maatschappij vraagt steeds weer om een nieuwe standpuntbepaling van vechters voor molens, waarbij natuurlijk het einddoel, het behoud van alle molens' ongewijzigd blijft. Die veranderingen kunnen bedreigend zijn maar ook mogelijkheden scheppen zoals de nieuwe instandhoudingsregeling. De achterstand is evenwel enorm. De Zeeuw noemde voor het inhalen daarvan een bedrag van 70 miljoen euro, gemiddeld zo'n 60.000 euro per molen! De vereniging probeert naar beste kunnen in te spelen op de nieuwe situaties en zich te profileren als koepelorganisatie voor het totale molenveld.

Aan het eind van de jaarrede overhandigde de heer De Zeeuw de Nationale Ledenpas aan Prins Friso die in de middagvergadering aanwezig was in zijn

kwaliiteit als beschermheer van de Vereniging.

Beschermheer

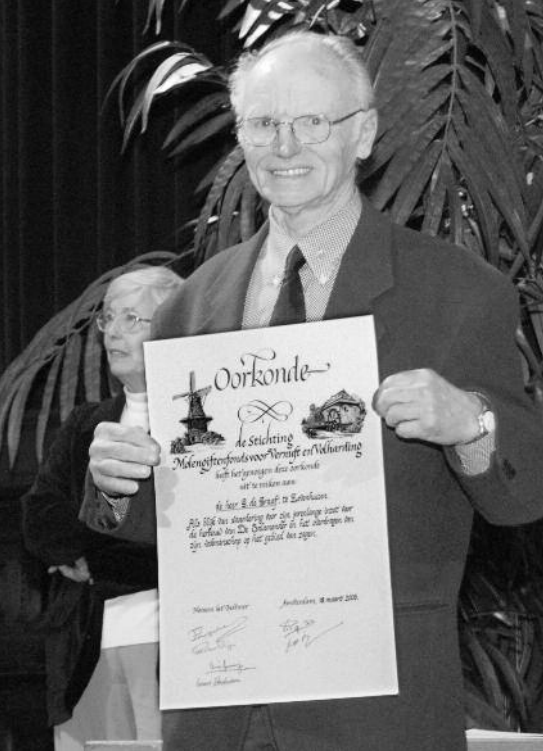
Prins Friso heeft het najaar deze functie op zich genomen. Eerder was zijn vader, Prins Claus, beschermheer van 1981 tot aan zijn overlijden op 6 oktober 2002 en daarvoor zijn grootmoeder, Koningin Juliana, vanaf 29 februari 1952. Toen Koningin Juliana beschermvrouwe werd speelde de strijd rond het al-dan-niet slopen van de acht molens van de Overwaard in Kinderdijk die op het scherpst van de snede werd gevoerd. Het is wellicht aan Koningin Juliana zelf te danken dat deze molens, nu Werelderfgoed, er nog staan (zie *Molenwereld* 1998-2-38). Dat is nu allemaal onvoorstelbaar op het onwezenlijke af. Aan de andere kant is molenbehoud niet vanzelfsprekend en al helemaal niet als het gaat om verantwoord behoud dat recht doet aan de betekenis van de molen: bescherming is geboden. Prins Friso ging hier als beschermheer zelf ook op in, terwijl de directeur van de vereniging, de heer Endeldijk een presentatie over het beschermheerschap verzorgde.

2007: Jaar van de molen

In of omtrent 1407 duiken de eerste berichten op over het bestaan van windwatermolens. Dat wil niet zeggen dat ze eerder niet bestonden, maar het is wel voor

Prins Friso met de geslaagde vrijwillige molenaars en de voorzitters van het Gilde van Vrijwillige Molenaars en De Hollandsche Molen, de heren Steinz en De Zeeuw (foto Joop Vendrig).

Giel de Graaf toont de oorkonde voor Vernuft en Volharding. 65 jaar eerder, in 1941 kreeg de firma A. de Graaf & Zonen uit Gouda het Certificaat van Verdienste van De Nederlandsche Molen. Deze molenmakers waren de grootvader, vader en oom van Giel de Graaf; drie generaties De Graaf, nauw betrokken bij molens en molenmakerij. Hun vakmanschap heeft respect afgedwongen, toen en nu. (foto Joop Vendrig).

De Nederlandsche Molen de aanleiding om het jaar 2007 uit te roepen tot het Jaar van de molen, ook al hebben windkorenmolens in Nederland papieren die nog een eeuw eerder teruggaan. Hoe of het ook zij: windmolens hebben een enorme rol gespeeld in de waterhuishouding van de lage delen van Nederland. Als het niet ging om het bewoon- en bruikbaar maken van bestaand land, dan ging het wel om het scheppen van nieuw land, waar-

bij de grote droogmakerijen in Noord-Holland het sterkst tot de verbeelding spreken. Eeuwenlang hebben windmolens als 'motor' een rol van betekenis gespeeld in de Nederlandse samenleving, reden om zuinig te zijn op die welke het 'grote Mühlensterben' van de laatste anderhalve eeuw overleefden. Sloop is misschien geen bedreiging meer, maar ze gaan nu 'anders dood' zoals door een verstikkende biotoop of een 'verkeerde' bestemming. Juist daarom wil de vereniging via speciale activiteiten de molens voor het voetlicht halen om zo verantwoord voortbestaan te verzekeren.

Getuigschriften

Het uitreiken van de diploma's aan de in het afgelopen jaar geslaagde vrijwillige molenaars is altijd weer een hoogtepunt van de vergadering, zeker nu, nu Prins Friso was betrokken bij het uitreiken van de diploma's. Het is dan ook een belangrijk moment, niet alleen voor de betrokkenen, maar eigenlijk voor iedereen die het wel en wee van de molens ter harte gaat: zonder molenaars geen draaiende molens!

In 2005 werd 54 kandidaten het examen afgenomen voor windmolens en 2 kandidaten voor watermolens. Van deze 56 personen mochten er 44 (42 voor windmolens en 2 voor watermolens) in Amsterdam hun diploma in ontvangst nemen. Dat is 8 meer dan vorig jaar toen er 36 vrijwillige molenaars het examen behaalden. De jongste geslaagde was 18 jaar oud, de oudste 74. Zij kregen het getuigschrift uit handen van Prins Friso.

Restauratieoverzicht

Ondanks alle moeilijkheden zijn er in 2005 veel molenrestauraties tot stand gekomen, hetgeen duidelijk tot uiting kwam bij het gepresenteerde restauratieoverzicht.

Marleen Go won een prijs met het door haar vervaardigde affiche voor de Nationale Molendag 2006, hier met Jannes Tigelaar van de Werkgroep Nationale Molendag (foto Joop Vendrig).

Belangstelling tijdens de molenmarkt voor de stand van TMS NL&VI. (foto Harmannus Noot).

Toch leek het, zoals vorig jaar ook al werd geconstateerd, alsof de door de voorzitter geconstateerde problemen hun uitwerking niet hebben gemist. De indruk ontstond dat er niet alleen minder restauraties zijn voltooid, maar dat ook de echte grote restauraties zoals van ooit 'afgeschreven' molens minder in aantal waren dan voor enige jaren het geval was. Ze waren er wel, zoals de Windlust in Nieuwerkerk a/d IJssel, maar veel van de getoonde werkzaamheden valt eerder te rangschikken onder groot onderhoud en betreft molens waarvan het fysieke voortbestaan zeker niet direct in gevaar is geweest. Al gaat het dan ook niet om 'bedreigde molens' zoals dat eerder in de annalen van de vereniging werd genoemd, de werkzaamheden kunnen niet gemist worden, terwijl de problemen om het plaatje rond te krijgen soms levensgroot zijn.

Het is daarom te hopen dat De Nederlandsche Molen in staat is de rol van overkoepelende molenorganisaties met succes te blijven vervullen. 2007 mag niet het laatste Jaar van de molen zijn! Nu zit dat er gelukkig niet in, maar het mag best wel beseft worden dat in Nederland een relatief groot aantal molens is bewaard gebleven. Dat in dit behoud De Nederlandsche Molen nu al weer 83 jaar lang een grote rol heeft gespeeld is buiten kijf.

De heer Endedijk, de directeur van De Nederlandsche Molen verzorgt een presentatie over het beschermheerschap (foto Joop Vendrig).

ZOEKER

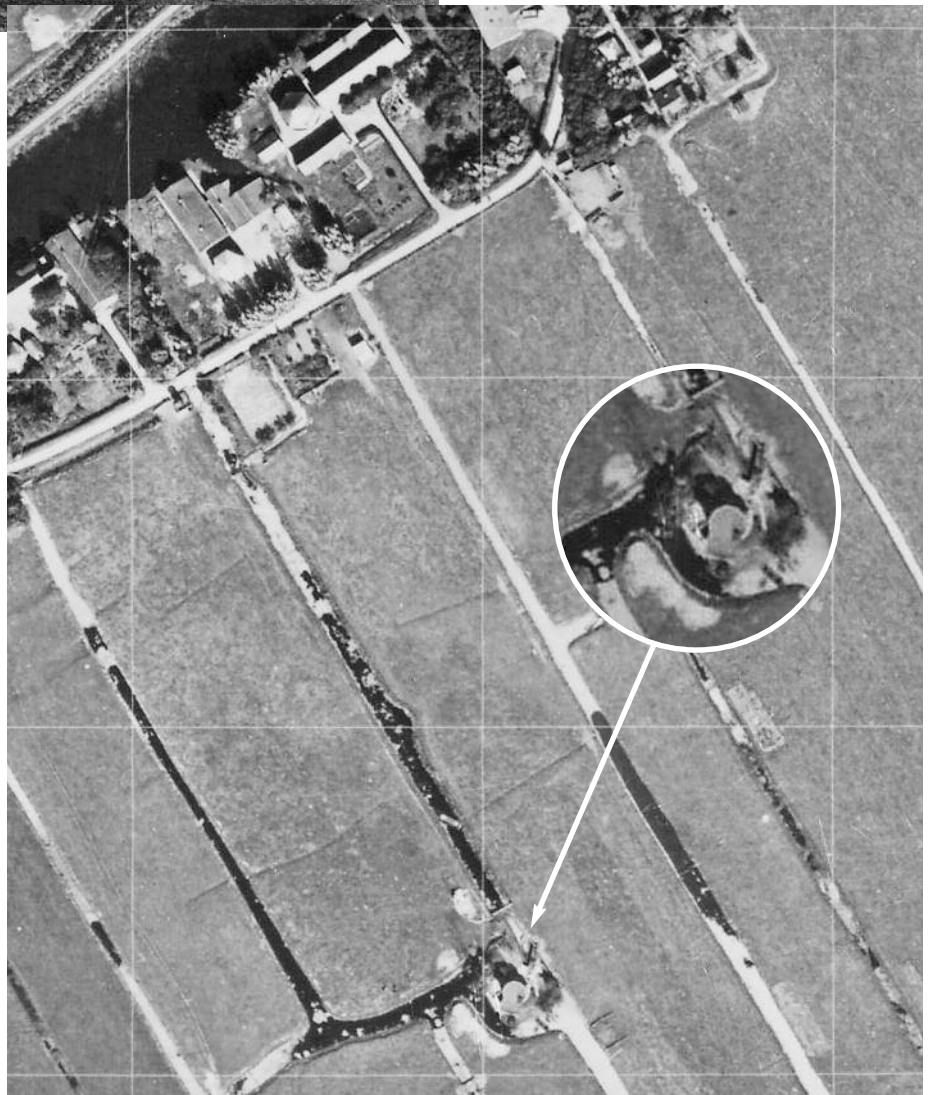
De foto waar het in 2000 om ging met het onderschrift 'Delftsche Vliet' (foto coll. Paul van den Berg).

De 'Zoeker' uit het vorige nummer, een Duitse molen wordt door de heer Van der Drift uit Den Haag thuisgebracht. Hij schrijft: 'Ik heb deze afbeelding ooit thuisgebracht als de molen van Grüppenbühen, gemeente Ganderkesee, in de Kreis Oldenburg. Volgens Kleeberg (*Niedersächsische Mühlengeschichte*, pag. 420) was de molen, die nabij Bookholzberg gelegen was, mogelijk in 1854 gebouwd. Het einde kwam in 1948 of 1951. De molen is ook opgenomen in de Molendatabase onder nummer 4497.

Dan is er nog een oplossing voor een heel oud probleemgeval. In Molenwereld 2000-1 stond een onbekende stenen poldermolen als Zoeker, die ondanks voldoende aanknopingspunten tot nu toe niet herkend werd. Suggesties als de Vlietmolen tussen Vlaardingen en Maasland of de molen van de Voorrijkshoornse polder te Den Hoorn bleken niet te kloppen. De enige plaatsaanduiding bij deze foto is het vermelde 'Delftsche Vliet'.

Deze onbekende molen heeft de heer Esselink uit Delft bezig gehouden en bij het nogmaals aflopen van de Zuid Hollandse stenen poldermolens, kwam de Oostvlietmolen bij Leiden als mogelijke kandidaat weer naar voren. Hij schrijft: 'Van deze molen is slechts één wazige foto bekend, die in de boeken 'Stenen poldermolens in Rijnland' en 'Verdwenen windmolens in Zuid Holland' staat afgedrukt. Duidelijk is dat de onbekende molen niet lijkt op de

molen van deze foto, ook al is deze nogal onscherp, en dat ook de schuurtjes bij de molen niet kloppen. Ik deed echter een verrassende ontdekking. In de beeldbank op internet van het Regionaal Archief Leiden kwam ik de ansichtkaart tegen, waarvan deze wazige foto een detail is. Deze ansichtkaart heeft als beschrijving 'Voorschoten zicht op de Molenlaan' en laat veel meer van de omgeving zien, waaronder een brede sloot rechts van de molen. Dit komt niet overeen met de situatie in de Oostvlietpolder en toen ik wat verder zocht kwam ik erachter dat het de korenmolen 'De Oranjeboom' in Voorschoten is. Kortom de molen, die jarenlang doorging voor de molen van de Oostvlietpolder, is 'De Oranjeboom' in Voorschoten, die een kilometer of twee zuidwestelijk van de Oostvlietmolen lag aan de overzijde van de Vliet! Dat betekent dat de Oostvlietmolen toch een serieuze kandidaat voor de Zoeker is. De Oostvlietmolen maalde via een voorboezem uit op de Delftse Vliet, dus dat klopt in ieder geval met de aanduiding op de foto. In het boek 'Stenen poldermolens in Rijnland' is een tekening van de molen uit 1851 afgedrukt en deze toont een grote overeenkomst met de onbekende: de

Luchtfoto uit 1949 met de stomp van de Oostvlietmolen. Bestand luchtfoto 1949.

Ansichtkaart 'Voorschoten zicht op de Molenlaan' met de ten onrechte als Oostvlietmolen gedoodverfde molen (foto coll. Regionaal Archief Leiden).

vorm van de molen, enigszins platte kap, donkere spruiten, schoren en staartbalk, en de plaats en afmeting van het raam halverwege de romp. Op een luchtfoto uit 1949 (zie bijlage) blijkt dat ook de ligging van de molen ten opzichte van de voorboezem en andere sloten overeenkomt. De romp van de onbekende is deels gepleisterd of geteerd en geprojecteerd op de situatie in de Oostvlietpolder is het de zuidwestzijde van de molen, wat

je ook zou verwachten. Molenverzamelaar Paul van den Berg uit Gouda bezit een haarscherp origineel van deze foto en rechts op de achtergrond is enige dorpsbebouwing te zien. Dat zou de bebouwing aan de Miening in Zoeterwoude moeten zijn. De vlucht van de Oostvlietmolen bedroeg 21,4 meter. Als ik het aantal heklatten tel en vergelijk met andere molens van een vergelijkbare vlucht, dan zou dat best kunnen kloppen. Verder be-

vindt zich in de stomp van de Oostvlietmolen nog steeds het typerende krimp-luik, dat ook bij de zoeker te zien is. (Van een gedenksteen in de romp is op het origineel overigens niets te zien). Concluderend durf ik te stellen dat, ondanks het ontbreken van een direct bewijs in de vorm van een foto, de zoeker de Oostvlietmolen bij Leiden is. En daarmee is niet alleen een hardnekkige onbekende opgelost, maar tevens een duidelijke foto van de Oostvlietmolen boven water gekomen.'

Voor het 'Delftsche Vliet' op de foto dat menigeen op het verkeerde been heeft gezet is achteraf gezien wel een verklaring. Aan de andere kant van de Vliet, tegenover de molen, waar de Oude of Korte Vliet op de Vliet uitkomt, op de grens van Leiden en Voorschoten was een pontveer met de onvermijdelijke herberg en vroeger halte voor de trekschuit. Dat heette de 'Delftsche Schouw'. Waarschijnlijk heeft de fotograaf beide namen door elkaar 'gehusseld' met als resultaat Delftsche Vliet. Het is overigens een aanwijzing te meer dat Esselink het bij het goede eind heeft.

De Oostvlietmolen had een wipmolenmolen als voorganger. Deze werd na een brand in 1748 opgevolgd door een stenen molen, gebouwd door Leendert van Herck. De bouw werd aanbesteed op 20 februari 1748 en werd geheel nieuw gebouwd, inclusief fundering. Aanvankelijk was het de bedoeling om de molen te

Onmiskenbaar de korenmolen De Oranjeboom in Voorschoten, maar even onmiskenbaar identiek met de molen op ansichtkaart van de Molenlaan in Voorschoten.

De stomp met de Oostvlietmolen en de kenmerkende deur boven de achterwaterloop (foto E.G.M. Esselink, 12 januari 1997).

Oude Ansichtkaart van de molen van Gruppenbühen die twijfels uitsluit over de identiteit van de 'Zoeker' in het aprilnummer (foto coll. L.P.M. van der Drift).

voorzien van een buitenscheprad, want hij moest worden voorzien van een 'platte zij'. Dit is waarschijnlijk niet uitgevoerd, want niet alleen de foto maar ook de nog bestaande stomp wijzen op een binnenscheprad.

In 1912 brandde de molen van de aangrenzende Hofpolder af. Die werd niet herbouwd, maar in plaats daarvan werd de Oostvlietmolen in 1914 verbouwd tot een gemaal met een elektrisch aangedreven centrifugaalpomp wat uiteraard het einde voor de molen betekende.

We danken beide inzenders uiteraard heel hartelijk voor hun bijdrage.

Hierbij een nieuwe 'Zoeker', die noorden des lands zoeken (Friesland?), maar welke?

Reacties a.u.b. te richten aan de redactie van de Molenwereld, Moerdijkstraat 39, 2751 BE Moerkapelle, fax 079-5931303, e-mail: redactie@molenwereld.nl.

Non streekgijgeschoppen in ere!!

Marc Crins Molenzeilen

- ☛ Nieuwe molenzeilen
- ☛ Reparatie oude zeilen
- ☛ Bilkussens (in zeildoek)
- ☛ Lui-matten

Vraag vrijblijvend een offerte aan!
 Paardebloemstraat 28 -- 5953 GV Reuver
 tel: +31 (0)77-474 8033 - fax: +31 (0)77-474 8034 - gsm: +31 (0)6-20949805
 Internet: www.molenzeilen.com

Houtcompagnie BV
 ALMENUM

Houthandel
 Zagerij
 Import

Voor molenrestauraties

EIKEN- EN BILINGA STAMMEN IN VOORRAAD
 In te zagen volgens bestek en tekening

Verder:
 Iepen • Bolletrie • Steenbeuk • Douglas
 Larix • Azobé • Noord Noors Grenen

Kanaalweg 108 • 8861 KJ Harlingen • Tel. 0517 - 41 33 77 • Fax 0517 - 41 48 73 • www.houtcompagnie.nl

K e r n t a k e n

Al met al ben ik nog steeds niet van mijn zorgen verlost; die molen en die drie ton, weet u. De gemeenschap de lusten en ik de lasten??? Die zee gaat mij te hoog. Als die gemeenschap monumenten wil behouden dan moet ze dat ook mogelijk maken. Daarom heb ik een gesprek aangevraagd met de wethouder om met hem te overleggen hoe het nu verder moet.

Dat gesprek begon goed met veel complimenten voor mijn prachtige molen; een sieraad voor de gemeente, een prima-donna enz. enz. Toen ik na al die loftuitingen mijn probleem op tafel had gelegd werd de toonzetting anders. Natuurlijk er was een zee van begrip. Maar de gemeente moest al voor zoveel opdraaien, daar had ik geen idee van. En er waren zoveel dringende zaken die aandacht en vooral geld vroegen. Bovendien had de gemeenteraad zich gebogen over de kerntakennota en besloten om zich te concentreren op die kerntaken en af-

scheid te nemen van zoveel mogelijk wat buiten die kerntaken lag. Men wilde wel, maar kon niet. Wat het zwaarste was moest het zwaarste wegen enz., enz. bla-bla-bla. De raad had in haar wijsheid besloten om monumentenzorg over te laten aan het particulier initiatief. In mijn ogen was dat hele kerntakenverhaal niks anders dan een met mooie woorden omgeven bezuiniging, maar dat zag ik volgens de wethouder verkeerd; waarom is mij nog steeds niet duidelijk.

Om een lang verhaal kort te maken: gedesilluseerd verliet ik het gemeentehuis. Hoe nu verder?

Tot mijn grote verdriet ontmoette ik thuis veel begrip ... voor het standpunt van de wethouder! En de molen dan??? Ik voelde mij ongeveer Calimero. Hoe kon ik het mijn teerbemimde wederhelft uitlegen?

Baliekluiver, wil jij even de aardappels schillen? - Hoor niet tot mijn kerntaken, antwoordde ik balorig.

Als jij naar de winkel gaat neem dan gelijk even.... - Hoor niet tot mijn kerntaken! Wil jij even koffie zetten? - Hoor niet tot mijn kerntaken!

Gauw had ik de sfeer in huis behoorlijk onder druk gezet. Dat was wel niet aardig en het hoorde niet, maar zachte heelmeesters maken stinkende wonden.

Al snel zei mijn andere helft nijdig: wat mankeert jou? Ben je wel goed?

Op die vraag zat ik te wachten. Ik zei dat ieder mens, iedere organisatie vanzelfsprekend zijn kerntaken had, maar dat daarbuiten een randgebied lag dat misschien niet zo belangrijk is, maar wel sterk bepalend voor de kwaliteit, het welbevinden. Vandaar mijn kleine en botte demonstratie. O, antwoordde ze snibbig, met die smakeloze vertoning wil je mij duidelijk maken waarom de gemeente toch voor onze molen moet helpen zorgen. Dat was dus gelukt, nu de politiek nog...

Balie Kluiver

voor alle
ZEKERHEID!

De OBM Speciaal voor Molenaars is al meer dan 100 jaar gespecialiseerd in het verzekeren van molens en het mengvoederbedrijf. Zij is daarmee een maatschappij die u de zekerheid geeft van een goede verzekering. Een verzekeringsmaatschappij die u met raad en daad bijstaat. De OBM Speciaal voor Molenaars is er voor u. Voor een veilige dekking, tegen bescheiden premies.

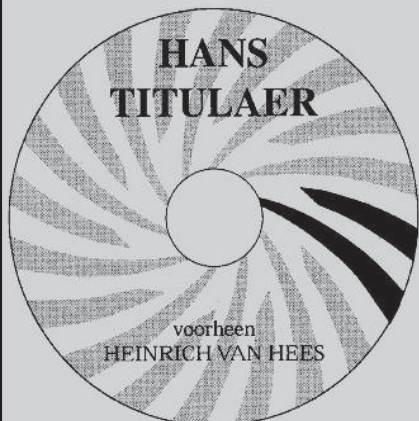

Onderlinge
Brandwaarborg Maatschappij

SPECIAAL VOOR MOLENAARS

Singel 19, 7411 HV Deventer, tel.: 0570-612353, fax: 0570-611529

MOLENSTEEN- MAKERIJ

Voor de beste kunstmaalstenen
als ook blauwe basaltlava maal-
stenen.

Tevens zeer snel en vakkundig
scherpen van uw molenstenen
én maaltechnische adviezen.

Werkplaats: Rijksweg 146
6586 AB Plasmolen, Nederland
Telefoon: 024 - 696 36 54
Fax: 024 - 696 36 57

Privé: Hatertseveldweg 103
6531 ZD Nijmegen (NL)
Telefoon: 024 -378 69 28
GSM 06 53 66 76 86

Uw mooiste molenfoto ook in kleur op de
achterpagina van de Molenwereld? De
achterpagina reserveren wij voor lezers
die hun mooiste molenfoto's graag met
anderen willen delen. Inzending kan zo-
wel per post als per e-mail. In het laatste
geval is wel een voldoende hoge resolutie
vereist: minimaal 300 dpi. Inzending kan
geen plaatsing garanderen. Er zijn per
jaar immers maar elf mogelijkheden en
bovendien streeft de redactie naar spre-
ding per regio en molentype. U kunt uw
foto ('s) insturen of mailen naar de redac-
tie van *Molenwereld*.

Doe mee! Win een abonnee!!

Als u een abonnee werft voor de Molenwereld dan doen wij ook wat voor u!
Iedere nieuwe abonnee, dat wil zeggen iemand die voor het eerst abonnee op de
Molenwereld wordt, levert de aanbinger een bonus op.
U kunt dan kiezen uit:

- * de poster *Molens bij Dordrecht* van een zeer bijzondere foto uit augustus 1866,
formaat 63 bij 29 cm, afgedrukt op zwaar papier en ongevouwen
toegezonden in een koker,
- * een **ringband met magiclips** voor het bewaren van tijdschriften, zoals
weergegeven in *Molenwereld* 2002-12,
- * Een premie van **€ 5,-** te verrekenen met het abonnementsgeld over 2005.

De poster of de ringband wordt u zo snel mogelijk toegezonden nadat de
betaling van de nieuwe abonnee is ontvangen. Vanzelfsprekend geldt deze
aanbieding voor iedere abonnee die u aanbrengt.

BON

Ik geef als nieuwe abonnee op voor de *Molenwereld*:

Naam:.....voorl.:.....(m/v)

Adres:.....

Postcode:..... Plaats:.....

Als bonus ontvang ik:

- de poster *Molens bij Dordrecht, augustus 1866*.
- een ringband met magiclips voor het bewaren van tijdschriften.
- Een premie van € 5,- te verrekenen met het abonnementsgeld over 2005.
(Aankruisen hetgeen wordt gewenst)

Afzender

Naam:.....voorl.:.....

Adres:.....

Postcode:..... Plaats:.....

Deze Bon - of een kopie ervan - kan, desgewenst portvrij, ingestuurd worden aan:

Stichting MOLENWERELD
Antwoordnummer 12104
NL-2740 WD MOERKAPPELLE

MOLEN *Wereld*

